МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти
Кафедра фінансів і бухгалтерського обліку

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання кваліфікаційної магістерської роботи для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» очної (денної) та заочної форм здобуття вищої освіти

РЕКОМЕНДОВАНО
на засіданні кафедри фінансів і бухгалтерського обліку
(протокол №11 від «21» травня 2026р.)

ПОГОДЖЕНО
на засіданні Науково-методичної ради Державного університету економіки і технологій
(протокол № 04 від «26» жовтня 2026р.)

м. Кривий Ріг
2026 р.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної магістерської роботи для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» очної (денної) та заочної форм здобуття вищої освіти/ укладачі: О. НЄІЗВЄСТНА, І. ВАСИЛЬЧУК, Н. ІЗМАЙЛОВА, А. СУПРУН, М. САДОВЕНКО, О. СМИРНА, Н. СУПРУН, В. КОТКОВСЬКИЙ – Кривий Ріг : ДУЕТ, 2026. 62 с.

Укладачі:	Олена НЄІЗВЄСТНА	завідувачка кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент
	Ірина ВАСИЛЬЧУК	професор кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, д.е.н., професор
	Наталія ІЗМАЙЛОВА	доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент
	Анатолій СУПРУН	доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент
	Марина САДОВЕНКО	доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент
	Ольга СМИРНА	доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н.
	Наталія СУПРУН	доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н.
	Володимир КОТКОВСЬКИЙ	в.о. завідувача кафедри соціально-політичних та економічних дисциплін Криворізького ННІ Національного університету «Одеська юридична академія», д.е.н., професор

Відповідальна за випуск	Олена НЄІЗВЄСТНА	завідувачка кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної магістерської роботи для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» очної (денної) та заочної форм здобуття вищої освіти розроблено у відповідності до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» і навчального плану з метою надання здобувачам методичної допомоги щодо організації раціональної та ефективної роботи з підготовки та захисту кваліфікаційної магістерської роботи.

ЗМІСТ

		стор.
1	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
2	КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА, ЇЇ МЕТА І ЗАВДАННЯ	3
3	КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ МАГІСТЕРСЬКОЮ РОБОТОЮ	7
4	ПІДГОТОВКА ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	9
5	ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	42
6	ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	42
7	ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	45
8	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	46
9	ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	44
10	АНТИКОРУПЦІЙНІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ	49
	ДОДАТКИ	51

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестація здобувачів вищої освіти - це встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньо-професійної (освітньо-наукової, освітньо-творчої), наукової програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Державним стандартом спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» визначена атестація здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи, що передбачено і освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» другого (магістерського) рівня освіти, яка реалізується на кафедрі фінансів і бухгалтерського обліку Державного університету економіки і технологій.

Кваліфікаційна магістерська робота (КМР) являє собою реалізацію теоретичних знань і практичних навичок здобувача, є самостійною комплексною роботою магістра, що узагальнює результати опанування освітніх компонент, передбачених ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування», а також вміння застосовувати ці знання у практичній та науково-дослідній роботі, а також майстерність користуватися інформаційними джерелами, нормативними матеріалами (законами України, Постановами Верховної Ради, Уряду, Національного банку України тощо), критично оцінювати чинні наукові концепції фінансової науки, які визначають тенденції і закономірності функціонування й розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Кваліфікаційна магістерська робота − це самостійне комплексне дослідження поставленої проблеми, що виконано на матеріалах діяльності інституційних одиниць національної економіки та державного сектору з обов’язковим збором, обробкою та систематизацією інформації.

Дана робота виконує кваліфікаційну функцію, тому основне завдання її автора − продемонструвати рівень своєї компетентності та вміння самостійно вести дослідження, розв’язувати складні задачі і професійні завдання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

2. КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА, ЇЇ МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета та завдання конкретної кваліфікаційної магістерської роботи залежать від її теми і специфіки предмета й об'єкта дослідження. Це означає, що головне завдання магістерського дослідження полягає в пошуку та обґрунтуванні ефективності використання тих чи інших методів удосконалення управління фінансовою діяльністю конкретного підприємства, фірми, корпорації, банку, страхової компанії тощо.

Метою підготовки КМР є закріплення та демонстрація сформованих упродовж навчання загальних та спеціальних (фахових) компетенцій за спеціальністю «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», що передбачає систематизацію і поглиблення теоретичних і практичних знань з обраної спеціальності та вміння застосовувати їх для вирішення конкретних професійних завдань, що постають в практичній діяльності інституційних одиниць; сприяння розвитку сучасних наукових досліджень та інновацій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та уміння їх застосовувати при вирішенні прикладних завдань; визначення рівня підготовки здобувача до професійної діяльності.

Працюючи над КМР, здобувач має набути навичок: постановки проблеми та обґрунтування її актуальності; формулювання мети і завдань дослідження; побудови логічного плану; роботи з літературними джерелами та статистичною інформацією; аналізу та оцінки різних аспектів діяльності інституційних одиниць; обґрунтування власних узагальнень, висновків і пропозицій.

Основними завданнями виконання та захисту кваліфікаційної магістерської роботи є:

1. Основними завданнями *здобувача щодо виконання* кваліфікаційної магістерської роботи є:

– використовувати наукові підходи до виявлення, формулювання та розв'язання актуальних проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що не отримали достатнього висвітлення в науковій літературі;

– логічно і послідовно викладати розв'язання окремих поставлених задач, синтезувати розв'язання локальних проблем для досягнення кінцевого результату відповідно до мети кваліфікаційної магістерської роботи;

– показати рівень власної теоретичної підготовки та вміння застосувати здобуті компетентності для розв'язання складних задач і проблем в процесі професійної діяльності;

– збирати та проводити аналітичну обробку фактичних даних діяльності інституційних одиниць;

– використовувати під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи діагностику і моделювання фінансової діяльності та методи економіко-математичного обґрунтування;

– вміти на підставі отриманих результатів формувати пропозиції щодо підвищення ефективності функціонування інституційної одиниці з розробленням конкретного комплексу відповідних заходів, інноваційних рішень або вдосконалення методичних засад аналізу, методів планування та прогнозування діяльності інституційної одиниці;

– відстоювати власну точку зору за допомогою переконливих аргументів під час захисту кваліфікаційної магістерської роботи перед членами екзаменаційної комісії.

2. Основними завданнями *здобувача вищої освіти при захисті* кваліфікаційної магістерської роботи є:

– продемонструвати *достатній/високий* рівень досягнення програмних результатів навчання та сформованості компетентностей відповідно до вимог освітньої програми, стандарту вищої освіти та Національної рамки кваліфікацій;

– довести готовність до самостійної професійної діяльності за відповідною спеціальністю.

Програмні результати навчання, що досягаються в результаті виконання кваліфікаційної магістерської роботи:

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР05. Вільно спілкуватися іноземною мовою усно і письмово з професійних та наукових питань, презентувати і обговорювати результати досліджень.

ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПР14. Володіти навичками адміністрування податків, макрофінансового планування та бюджетування, організації та проведення державного фінансового контролю, уміти виявляти факти маніпулювання, шахрайства у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР15. Володіти навичками впровадження інноваційних антикризових рішень у фінансове та операційне управління підприємством, спрямованих на оптимізацію ресурсів і забезпечення його довгострокової ефективності.

ПР16. Застосовувати поглибленні знання, науковий, аналітичний і методичний інструментарій для обґрунтування управлінських рішень на фінансовому ринку, оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

Реалізація мети підготовки КМР узгоджується з положеннями Цілей сталого розвитку ООН (ЦСР), зокрема №4 «Якісна освіта», №8 «Гідна праця та економічне зростання», №9 «Індустріалізація, інновації та інфраструктура», №10 «Зменшення нерівності», №11 «Сталий розвиток міст і громад», №12 «Відповідальне споживання і виробництво» №13 «Боротьба зі зміною клімату», №16 «Мир, справедливість та сильні інститути» та №17 «Партнерство заради сталого розвитку».

Відповідність програмних результатів навчання, що досягаються під час підготовки та захисту кваліфікаційної магістерської роботи, цілям і підцілям сталого розвитку ООН (Agenda 2030)

Ціль сталого розвитку (ЦСР)	*Релевантні підцілі СР*	*Відповідні програмні результати навчання та умови зв'язку*
4. Якісна освіта	4.3 – забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти; 4.4 – розвиток професійних і практичних навичок для працевлаштування; 4.6 – підвищення рівня грамотності та чисельної обізнаності; 4.7 – формування знань і навичок для сталого розвитку; 4.а – створення безпечного, інклюзивного та ефективного освітнього середовища	ПР01–ПР04, ПР06, ПР08–ПР13, ПР16 - дослідницька, аналітична й управлінська підготовка. ПР07, ПР12, ПР16 - за наявності аналізу сталого розвитку та етичних наслідків рішень. ПР05, ПР14 і ПР15 додаються, якщо їх фактично демонструють завдання КМР.
8. Гідна праця та економічне зростання	8.2 – підвищення продуктивності праці через інновації; 8.3 – підтримка підприємництва та розвитку малого і середнього бізнесу; 8.4 – підвищення ефективності використання ресурсів; 8.5 – забезпечення гідної праці та повної зайнятості; 8.6 – сприяння зайнятості та професійному розвитку молоді	ПР08–ПР12, ПР15 - інновації та ефективність діяльності. ПР09–ПР12, ПР14, ПР16 –за наявності дослідження фінансової підтримки підприємництва. ПР10, ПР12, ПР15 - за наявності оцінювання саме природної ресурсоефективності, а не лише економії коштів. ПР01, ПР08, ПР11, ПР12, ПР16 - за наявності дослідження доступності фінансових послуг.

Ціль сталого розвитку (ЦСР)	*Релевантні підцілі СР*	*Відповідні програмні результати навчання та умови зв'язку*
9. Індустріалізація, інновації та інфраструктура	9.1 – розвиток надійної та сталої інфраструктури; 9.4 – модернізація галузей з підвищенням ресурсоефективності; 9.5 – посилення наукових досліджень та інноваційного потенціалу; 9.c – розширення доступу до фінансових та цифрових послуг	ПР10–ПР12, ПР16 – за умов фінансового обґрунтування інфраструктурних проєктів. ПР08, ПР10–ПР12, ПР16 - за наявності аналізу кредитування та фінансування підприємств. ПР08, ПР10, ПР12, ПР15 - за наявності оцінювання інвестицій в екологічну модернізацію. ПР02–ПР04, ПР08 - якщо досліджується фінансування або підтримка галузевих досліджень та інновацій.
10. Зменшення нерівності	10.2 – соціальна інтеграція; 10.4 – фіскальна політика для зменшення нерівності	ПР07, ПР12, ПР16 - за наявності аналізу фінансової інклюзії, недискримінаційного доступу до послуг. ПР01, ПР04, ПР12, ПР14 - за наявності дослідження податків, бюджетних видатків, соціального захисту та їх розподільчих наслідків.
11. Сталий розвиток міст і громад	11.3 – забезпечення інклюзивного та сталого розвитку територій; 11.5 – зменшення втрат від надзвичайних ситуацій; 11.a – підтримка позитивних економічних, соціальних та екологічних зв'язків між територіями; 11.b – інтеграція політик сталого розвитку у місцеве планування.	ПР09, ПР12, ПР14 - за умов дослідження бюджетного забезпечення відповідних планів розвитку громад. ПР10–ПР12, ПР14 - за умов оцінювання страхових механізмів, фінансового захисту й запобігання збиткам від лих. ПР08, ПР12, ПР14 - за умов фінансового обґрунтування комплексних місцевих політик стійкості
12. Відповідальне споживання і виробництво	12.2 – раціональне та ефективне використання природних ресурсів; 12.4 – екологічно безпечне управління ресурсами та відходами; 12.6 – заохочення компаній до впровадження сталих практик і нефінансової звітності	ПР10, ПР12, ПР15 - за умов фінансової оцінки використання природних ресурсів. ПР10–ПР12, ПР15 - за умов оцінювання фінансування, витрат або ризиків поводження з хімічними речовинами та відходами. ПР04, ПР06–ПР08, ПР11, ПР12 - за наявності аналізу сталих практик і звітності зі сталого розвитку.
13. Боротьба зі зміною клімату	13.2 – інтеграція кліматичних питань у політики та стратегії розвитку;	ПР01, ПР04, ПР12, ПР14, ПР16 - за умов дослідження кліматичних аспектів публічних фінансів або фінансової політики на національному рівні.

Ціль сталого розвитку (ЦСР)	*Релевантні підцілі СР*	*Відповідні програмні результати навчання та умови зв'язку*
	13.3 – підвищення рівня освіти, обізнаності та кадрового потенціалу у сфері зміни клімату	ПР02, ПР04, ПР06 - за умов підготовки й представлення матеріалів, що підвищують обізнаність про кліматичні ризики та їх фінансові наслідки.
16. Мир, справедливість та сильні інститути	16.5 – зниження рівня корупції та зловживань; 16.6 – розвиток ефективних, підзвітних і прозорих інституцій; 16.10 – забезпечення доступу до інформації та захист основних свобод	ПР07, ПР12, ПР14 - за умов дослідження антикорупційних механізмів, контролю та пов'язаних фінансових порушень. ПР04, ПР09, ПР12, ПР14 - за наявності аналізу прозорості, підзвітності й ефективності установ. ПР04, ПР06, ПР07 - якщо досліджується доступ громадськості до інформації.
17. Партнерство заради сталого розвитку	17.14 – підвищення узгодженості політик сталого розвитку; 17.16 – глобальне партнерство для обміну знаннями та досвідом; 17.17 – розвиток партнерства між державним, приватним і освітнім секторами	ПР01, ПР04, ПР12, ПР14 - за умов дослідження доходів бюджету й податкового адміністрування. ПР01, ПР12, ПР14, ПР16 - за умов узгодження фінансових рішень із політикою сталого розвитку. ПР04–ПР06 - за наявності реального міжнародного або багатостороннього обміну для сталого розвитку. ПР09, ПР12, ПР14, ПР16 - за умов аналізу моделей партнерства та їх фінансування.

3. КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ МАГІСТЕРСЬКОЮ РОБОТОЮ

Керівник кваліфікаційної магістерської роботи призначається кафедрою фінансів і бухгалтерського обліку та затверджується наказом ректора Університету.

Керівник кваліфікаційної магістерської роботи *зобов'язаний*:

- розробити та надати здобувачу індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу;
- здійснювати систематичний контроль виконання кваліфікаційної роботи відповідно до індивідуального завдання та календарного графіка;
- інформувати завідувача випускової кафедри у разі порушення здобувачем строків виконання кваліфікаційної роботи;
- здійснювати аналіз результатів перевірки кваліфікаційної роботи на дотримання принципів академічної доброчесності;
- надавати консультаційну допомогу здобувачу у підготовці:

а) кваліфікаційної роботи, зокрема: рекомендувати джерела; допомагати у формулюванні проблеми, мети та завдань дослідження; з питань вибору прийнятного методологічного підходу та одержаних результатів фінансового аналізу, вказувати на методичні помилки; рекомендувати змінити підхід тощо;

б) до захисту кваліфікаційної роботи.

- здійснювати перевірку якості виконання розділів КМР;

- підготувати **відгук на кваліфікаційну роботу** із оцінкою її якості та відповідності встановленим вимогам (**Додаток** Г).

Відгук керівника на кваліфікаційну магістерську роботу - це офіційний документ, у якому науковий керівник аналізує, оцінює зміст, якість та самостійність виконання кваліфікаційної роботи. Він підтверджує відповідність роботи вимогам, визначає актуальність теми, теоретичний рівень і практичне значення роботи та рекомендує (або не рекомендує) роботу до захисту перед екзаменаційною комісією. Відгук керівника кваліфікаційної магістерської роботи розкриває основні досягнення та недоліки роботи.

Керівник кваліфікаційної роботи має *право*:

- визначати форми та періодичність взаємодії зі здобувачем вищої освіти;
- вимагати від здобувача дотримання календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи та врахування наданих рекомендацій;
- інформувати завідувача випускової кафедри про порушення здобувачем строків виконання роботи або принципів академічної доброчесності;
- відображати у відгуку інформацію про дотримання здобувачем вимог до виконання кваліфікаційної роботи;
- брати участь у засіданні екзаменаційної комісії під час захисту кваліфікаційної роботи.

Під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи здобувач вищої освіти *зобов'язаний*:

- дотримуватися затвердженої теми, структури, індивідуального завдання та графіку виконання роботи;
- підтримувати постійний контакт із науковим керівником;
- своєчасно інформувати керівника про стан виконання роботи та результати окремих етапів;
- враховувати зауваження та рекомендації наукового керівника;
- дотримуватися узгодженого графіка виконання дослідження;
- забезпечувати належний рівень наукового стилю викладу та академічної доброчесності;
- здійснювати збір, аналіз та узагальнення інформації відповідно до теми дослідження;
- своєчасно повідомляти про обставини, що можуть вплинути на строки виконання роботи (поважні причини, хвороба тощо);
- подати завершену роботу для перевірки керівнику, отримати відгук;
- підготувати КМР для перевірки на академічний плагіат, пройти попередній захист;
- підготувати доповідь і презентаційні матеріали до захисту.

Здобувач освіти **несе академічну відповідальність** за самостійність виконання, зміст і результати кваліфікаційної магістерської роботи, достовірність наведених у ній даних, обґрунтованість висновків і пропозицій та дотримання вимог академічної доброчесності. До здобувачів вищої освіти застосовуються такі заходи академічної відповідальності:

- об'єктивне оцінювання якості виконання кваліфікаційної роботи;
- зняття кваліфікаційної роботи з розгляду;
- недопущення до захисту кваліфікаційної роботи.

Самостійність виконання поставлених завдань кваліфікаційної роботи передбачає здатність здобувача самостійно організовувати та здійснювати дослідження, критично опрацьовувати інформаційні джерела, застосовувати відповідні методи, виконувати розрахунки, аналізувати отримані результати, формулювати обґрунтовані висновки та розробляти власні практичні пропозиції, використовуючи консультації наукового керівника без перекладання на нього виконання основних етапів роботи.

4. ПІДГОТОВКА ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

4.1. Вибір та затвердження теми кваліфікаційної магістерської роботи

Формування рекомендованого переліку тем кваліфікаційних робіт.

Рекомендований (орієнтовний) перелік тем кваліфікаційних робіт формується кафедрою та переглядається не рідше одного разу на навчальний рік.

До формування рекомендованого переліку тем можуть залучатися науково-педагогічні та наукові працівники університету, сфера наукових інтересів або професійної діяльності яких відповідає напряму підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною освітньою програмою. Рекомендований перелік тем кваліфікаційних робіт розглядається на засіданнях кафедри та може обговорюватися із залученням роботодавців та інших стейкголдерів.

Основними критеріями формування рекомендованого переліку тем кваліфікаційних робіт є:

- актуальність теми;
- відповідність програмним результатам навчання освітньої програми;-відповідність науковим напрямам діяльності кафедри та університету;
- наявність необхідної інформаційної та матеріально-технічної бази для виконання роботи;
- можливість практичного застосування отриманих результатів (за наявності).

Вибір теми кваліфікаційної роботи та її погодження.

Здобувач вищої освіти самостійно обирає тему кваліфікаційної роботи, зокрема з рекомендованого (орієнтовного) переліку тем, сформованого кафедрою. Кваліфікаційна робота може виконуватися за темами, ініційованими підприємствами, установами та організаціями, з якими університет має договори про співпрацю, або відповідає напрямам наукових досліджень кафедри, або які пов’язані з професійною діяльністю здобувача вищої освіти.

Здобувач вищої освіти має право запропонувати власну тему кваліфікаційної роботи за умови її відповідності вимогам, визначеним вище, та надання обґрунтування доцільності її розроблення. Запропонована тема погоджується з керівником кваліфікаційної роботи, який може:

- погодити запропоновану тему;
- запропонувати уточнення її формулювання;
- відхилити тему з обґрунтуванням причин.

Теми кваліфікаційних робіт розглядаються та ухвалюються на засіданні кафедри на підставі погодження теми між здобувачем вищої освіти та керівником кваліфікаційної роботи або особистої письмової заяви здобувача вищої освіти (**Додаток А**).

Затвердження тем кваліфікаційних робіт здійснюється наказом університету відповідно до розподілу повноважень на підставі службової записки завідувача кафедри у строки, визначені графіком освітнього процесу.

Зміни або уточнення формулювання затвердженої теми кваліфікаційної роботи, а також заміна керівника у разі необхідності здійснюються за поданням завідувача кафедри та оформлюються окремим наказом. Керівник кваліфікаційної роботи розробляє індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу, погоджує його зі здобувачем вищої освіти та забезпечує видачу в строки, визначені графіком освітнього процесу.

4.2. Структура кваліфікаційної магістерської роботи

КМР як оригінальне теоретично-прикладне дослідження повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність.

Кваліфікаційна робота повинна містити такі основні структурні елементи:

- титульний аркуш;
- індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу;
- анотацію;
- зміст;
- перелік скорочень, умовних позначень і термінів (за необхідності);
- основну частину;
- список використаних джерел;
- додатки.

Вимоги до структурних елементів:

4.2.1. Титульний аркуш (додаток Б).

4.2.2. Індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу (Додаток В) формує керівник роботи разом із здобувачем та погоджують календарний графік її виконання.

Завдання підписують керівник роботи і здобувач, затверджує завідувач кафедри. Індивідуальне завдання є нормативним документом і суттєві відступи від зафіксованої в ньому структури кваліфікаційної роботи та графіка виконання її окремих етапів не допускаються. Для контролю за процесом виконання кваліфікаційної роботи кафедра затверджує календарний графік її підготовки, який відображається в індивідуальному завданні, відповідно до якого оцінюються обсяги та якість виконання кваліфікаційної роботи. Календарний графік підготовки кваліфікаційної роботи націлений на забезпечення своєчасного виконання та високої якості кваліфікаційного дослідження.

Здобувач зобов'язаний подавати кваліфікаційну роботу на перевірку керівнику частинами (розділами) у встановлені виданим йому індивідуальним завданням строки. Порушення здобувачем календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи контролюється керівником, який інформує завідувача кафедри. Кафедра періодично розглядає на своїх засіданнях стан підготовки здобувачами кваліфікаційних робіт за інформацією від керівників робіт. Невиконання графіка та систематичне відхилення від нього може бути підставою для недопущення здобувача до захисту кваліфікаційної роботи або зниження оцінки за її виконання

4.2.3. Анотація (Додаток Е) подається державною мовою обсягом 1,0-2,0 тис. друкованих знаків та повинна містити:

– відомості про обсяг кваліфікаційної роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків та використаних джерел;

– обґрунтування актуальності теми;

– мету, використані методи та основні результати дослідження;

– рекомендації щодо практичного використання результатів (за наявності), зокрема відомості про впровадження результатів дослідження (патенти, заявки на патенти, публікації, акти впровадження тощо);

– ключові слова.

Ключові слова повинні відповідати змісту кваліфікаційної роботи, відображати її тематику та забезпечувати можливість тематичного пошуку. Кількість ключових слів - від п’яти до десяти. Ключові слова подаються у називному відмінку, розміщуються в одному рядку через кому в алфавітному порядку.

У разі виконання та/або захисту кваліфікаційної роботи іноземною мовою подається анотація іноземною мовою обсягом 2-3 тис. друкованих знаків.

4.2.4. Зміст (Додаток Ж). Після затвердження теми кваліфікаційної магістерської роботи здобувач на основі отриманих під час навчання й науково-дослідної роботи знань та опрацювання певного кола законодавчих і нормативно-правових актів, підручників, навчальних посібників та наукової літератури самостійно складає план (зміст) своєї кваліфікаційної роботи та подає його на узгодження керівнику.

План (зміст) КМР може займати 1-1,5 сторінки. В ньому знаходять відображення назви всіх розділів і підрозділів (параграфів) із зазначенням початкових сторінок. Зміст роботи має відображати суть теми, її складність та послідовність дослідження. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її.

В процесі підготовки кваліфікаційної роботи до плану можуть вноситись окремі незначні зміни, що не змінюють загальну структуру роботи та концептуальних вимог до її змісту. Усі зміни, що вносяться до плану, повинні бути в обов'язковому порядку погоджені з керівником кваліфікаційної магістерської роботи.

4.2.5. Перелік умовних позначень, символів, одиниць вимірювання та скорочень подається за необхідності у вигляді окремого списку.

Пояснення таких позначень також наводяться у тексті при їх першому згадуванні.

Скорочення, символи та позначення, що повторюються менше трьох разів, до переліку не включаються.

4.2.6. Основна частина кваліфікаційної роботи складається зі вступу, розділів та висновків. Основна частина кваліфікаційної магістерської роботи має містити виклад теоретико-методичних положень і проблемних питань з обраної теми, наукове обґрунтування та приклади практичного застосування заходів, які пропонуються для розв'язання порушених проблем. Розділи повинні розкривати зміст роботи відповідно до індивідуального завдання.

4.2.6.1. Вступ.

У вступі (3-5 с.) дається наукове обґрунтування актуальності і значення обраної теми; формулюється мета, завдання, предмет і об'єкти дослідження; наводиться перелік застосованих методів дослідження. Розкривається сутність теми, її значущість, ступінь дослідження, обґрунтування необхідності проведення дослідження, методи дослідження та його інформаційна база, практичне значення отриманих результатів дослідження та їх підтвердження апробації.

Зміст вступу КМР подають у рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми обґрунтовують актуальність і доцільність кваліфікаційної роботи.

Після визначення проблеми дається опис інформаційної ситуації щодо ступеня розробки даної проблеми вітчизняними та закордонними дослідниками, що випливає з опрацьованої літератури.

Мета і завдання дослідження. З формулювання проблеми та її недостатності розкриття випливає мета кваліфікаційної магістерської роботи та конкретні завдання дослідження, що мають бути вирішені відповідно до цієї мети.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, які породжують проблему, а також потребують докладного вивчення.

Предмет дослідження є таким його елементом, який включає сукупність властивостей і відношень об'єкта, опосередкованих людиною (суб'єктом) під час дослідження у конкретних умовах. Саме на предмет скеровується основна увага у магістерській роботі.

Наприклад, *об'єктом* для обраної нами теми будуть доходи місцевих бюджетів; *предметом* - економічні відносини, пов'язані з формуванням грошових фондів органів місцевого самоврядування та забезпеченням їх виконання.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

У разі використання ШІ автору необхідно елемент вступу «*Методи дослідження*» замінити на «*Методи та інструменти дослідження»* та додати інформацію за варіантами, якщо:

а) ШІ використовувався лише для виправлення стилістики або граматики: *Під час виконання кваліфікаційної роботи ChatGPT було використано як допоміжний цифровий інструмент штучного інтелекту для мовного редагування та покращення читабельності тексту.*

б) ШІ допомагав генерувати текстові фрагменти, таблиці, зображення чи інші матеріали: *Під час виконання кваліфікаційної роботи використано ChatGPT як допоміжний цифровий інструмент штучного інтелекту для підготовки первинних варіантів окремих текстових фрагментів і структурування матеріалу. Згенеровані результати перевірено за авторитетними науковими й офіційними джерелами. Остаточний зміст, аналіз і висновки сформульовано автором роботи.*

в) ШІ використовувався за варіантами *а), б) та ін.*: *У процесі виконання кваліфікаційної роботи ChatGPT було використано як допоміжний цифровий інструмент штучного інтелекту для структурування матеріалу, мовного редагування та формування пошукових запитів. Фактичні відомості, теоретичні положення та наукові висновки перевірено за авторитетними науковими й офіційними джерелами. Остаточний зміст, аналіз і висновки сформульовано автором роботи.*

Здобувач освітнього процесу зобов'язаний відкрито вказати назву ШІ-моделі та характер її використання

Матеріал дослідження. Вказати джерела фактичного матеріалу, який оприлюднюється в роботі. Інформаційну основу дослідження складають наукові положення сучасної фінансової науки; концепції економічного розвитку; законодавчі і нормативно-правові документи; дані офіційної статистики; теоретичні висновки та узагальнення вітчизняних і закордонних вчених-економістів, що містяться у монографіях, спеціальній та періодичній літературі; матеріали науково-практичних конференцій; аналітичні дані окремих підприємств тощо.

Практичне значення одержаних результатів. У КМР треба подати відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації, щодо їх використати. За наявності ***довідки про впровадження*** результатів дослідження, представлених в кваліфікаційній роботі, необхідно надати електронне посиланням на місце розміщення довідок.

Апробація результатів дослідження та публікації. Наводиться ***повна бібліографія*** тез доповідей автора, як підтвердження участі в конференціях, публікацій автора у фахових виданнях України, міжнародних виданнях чи інших наукових виданнях за темою дослідження (з обов'язковим електронним посиланням на DOI, чи місце розміщення збірника або дослідницьких публікацій),

4.2.6.2. Розділи роботи. Кожний розділ слід починати з нової сторінки. Розділи містять формулювання досліджуваної проблеми, визначення її місця у фінансовій науці або господарській практиці, аналіз точок зору на проблему і практичних рекомендацій для її розв'язання, запропонованих різними авторами, висунення особистої позиції автора. В цій частині необхідно відобразити результати самостійного аналізу автором літературних джерел, статистичних матеріалів, інформації з мережі Internet, дати творчу оцінку економічного явища або процесу, що вивчається. Всі матеріали, що не дуже важливі для розуміння вирішення завдань кваліфікаційної роботи слід виносити в додатки.

Зміст розділів основної частини повинен точно відповідати темі магістерської роботи і повністю її розкривати. Здобувач повинен продемонструвати вміння стисло, логічно й аргументовано викладати матеріал.

У кінці кожного розділу формулюють висновки.

У розділах основної частини подають:

- огляд літератури за темою та вибір напрямів досліджень;
- виклад загальної методики й основних методів досліджень;
- експериментальну частину та методику досліджень;
- відомості про проведені теоретичні та практичні дослідження;
- аналіз і узагальнення результатів досліджень.

В огляді літератури здобувач окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Підготовка кваліфікаційної магістерської роботи здійснюється на матеріалах різних інституційних одиниць (підприємства різних організаційно-правових форм та форм власності; банки і небанківські фінансові установи; установи, заклади та організації бюджетної сфери; фінансові підрозділи органів місцевого самоврядування (у т.ч. об'єднаних територіальних громад) та місцевих органів виконавчої влади; підрозділи Державної казначейської служби України та її територіальних управлінь; Державна податкова служба України та її структурні підрозділи; Державна аудиторська служба України та її міжрегіональні територіальні управління; Пенсійний фонд України та його територіальні управління; фінансові підрозділи інших державних органів та їх територіальних управлінь), що накладає особливості висвітлення матеріалу кваліфікаційної роботи. Саме тому в даній методичній розробці окремо представлений зміст основної частини кваліфікаційної роботи за різними напрямками.

НАПРЯМ ДОСЛІДЖЕННЯ – СФЕРА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Підготовка кваліфікаційної роботи за напрямом дослідження – сфера управління фінансами підприємств і установ - передбачає виконання досліджень за двома основними напрямами. ***Перший напрям*** – управління фінансами конкретного підприємства, установи (мікрорівень). ***Другий напрям (макрорівень)*** – дослідження фінансових проблем на макрорівні – на рівні держави, регіону, галузі та мікрорівні - кількох підприємств різного виду економічної діяльності.

Перший напрям – управління фінансами конкретного підприємства чи установи

У **першому розділі** кваліфікаційної роботи, як правило, розглядаються ***теоретичні та методологічні засади теми дослідження***. Цей розділ виступає передумовою для подальшого дослідження та вирішення проблеми, що витікає з теми кваліфікаційної роботи.

У цьому розділі необхідно вказати на значимість і роль предмету дослідження в економіці держави та в діяльності підприємства, установи в сучасних економічних умовах. Потрібно обов'язково розглянути предмет дослідження як ***економічну (фінансову) категорію*** в тих темах, де це доцільно. При викладенні суперечливих питань щодо предмету дослідження необхідно приводити думки різних авторів (полеміку), критично розглядати точку зору кожного з них. Критика повинна носити об'єктивний характер. Якщо існують різні підходи до вирішення проблеми, необхідно зробити порівняння різних думок, зробити власні узагальнення. Здобувач має виділити прогалини у існуючих наукових поглядах та запропонувати можливі напрями для досягнення мети дослідження та його завдань.

Методологічні засади дослідження передбачають розгляд та ***опис існуючих економічних, управлінських та фінансових теорій чи концепцій*** щодо проблеми дослідження, які формують теоретичний базис подальшого дослідження. Спираючись на сучасну макроекономічну та мікроекономічну теорію, вказати, які загальні економічні закони являються передумовою для теми дослідження, обґрунтувати базову концепцію, яка буде використана в подальшому в роботі.

Після того, як визначена економічна сутність категорії, необхідно розглянути ***чинні нормативні та законодавчі акти*** щодо теми дослідження. В тих темах, де це доцільно, необхідно зробити критичний розгляд нормативної та законодавчої бази з виділенням в окремий підрозділ. Критика повинна бути спрямована на з'ясування діючих норм, які не працюють, або мають негативне значення. Власну думку з цього приводу потрібно обов'язково обґрунтувати.

В залежності від теми в першому розділі описується ***методика аналізу*** предмету дослідження та розглядаються ***методи управління*** предметом дослідження. Для цього необхідно зробити критичний розгляд існуючих методик, з'ясувати їх переваги та недоліки,

обґрунтувати доцільність методики, яка буде використана для проведення аналізу в кваліфікаційній роботі. Також доцільним є пошук шляхів вдосконалення методики аналізу предмету дослідження. Необхідно визначити переваги та недоліки, основні засади методу та вказати на можливість його використання в сучасних умовах з урахуванням існуючого інформаційного забезпечення і тенденцій управлінської науки та практики.

Теоретичний розгляд теми кваліфікаційної магістерської роботи може містити також вивчення ***галузевих особливостей об'єкту дослідження*** та їх впливу на предмет дослідження та фінансові показники діяльності підприємства, установи.

Таким чином приблизна структура першого розділу буде наступна :

– економічна сутність фінансової категорії, роль і значення предмету дослідження в діяльності підприємства, установи,

– огляд сучасних економічних, управлінських та фінансових теорій чи концепцій щодо проблеми дослідження;

– організація фінансової роботи щодо предмету дослідження *(за необхідності)*;

– правове регламентування щодо теми дослідження або поглиблене, детальне вивчення предмету дослідження *(за необхідності)*;

– галузеві особливості об'єкту дослідження (*за необхідності*);

– методика аналізу предмету дослідження;

– методи управління предметом дослідження.

Рекомендований обсяг цього розділу: 25 – 30 сторінок.

У **другому розділі** кваліфікаційної роботи розглядається діюча практика фінансової роботи на підприємстві, установі щодо предмету дослідження та проводиться глибокий ***аналіз зібраних практичних матеріалів***, що характеризують об'єкт дослідження в розрізі теми кваліфікаційної роботи. Результати аналізу використовуються для виявлення недоліків і позитивних сторін у фінансово-господарській діяльності підприємства, установи та складання висновків і рекомендацій, які спрямовані на вдосконалення цієї діяльності. Основні вимоги щодо аналізу - це його поглиблення за рахунок розширення інформаційної бази, а саме:

- інформації для проведення галузевого аналізу;
- інформації для трендового аналізу до 5 років з метою з'ясування тенденції;
- позаоблікової та статистичної інформації, більш змістовної, ніж передбачено звітністю, для з'ясування причин.

Текст другого розділу доцільно викласти у такій послідовності:

1. Провести ***макроаналіз або галузевий аналіз*** предмету дослідження.

1.1. Провести аналіз предмету дослідження як показника на макрорівні (наприклад, «Оцінка стану розрахунків в економіці України» або «Оцінка стану емісійної діяльності підприємств в Україні»), якщо це доцільно.

Аналіз проводиться на підставі статистичних даних не менш ніж за 3-5 останніх років.

1.2. Провести галузевий аналіз предмету дослідження. Для цього потрібно визначати тенденції в зміні основних показників, що є специфічними для галузі, охарактеризувати її особливості та виділити типове для галузі. По можливості використати цифровий матеріал (в динаміці за 5 останніх років), який подати у вигляді таблиць, діаграм, схем.

2. Дати ***стислу характеристику базового підприємства, установи***, зробити їх якісний та кількісний аналіз, проаналізувати динаміку основних фінансово-економічних показників за 3-5 років з виявленням існуючих тенденцій та зробити відповідні висновки.

При проведенні ***якісного аналізу*** необхідно звернути увагу на:

- галузь, вид діяльності підприємства, установи;
- організаційну форму та форму власності;
- характер, асортимент продукції, що виробляється;
- ринкову нішу та основних конкурентів;
- основних споживачів (покупців) продукції;

- основних постачальників товарно-матеріальних запасів;
- характер виробничого циклу;
- стан менеджменту та маркетингу.

При проведенні ***кількісного аналізу*** необхідно дослідити основні фінансові показники, а саме: виручка від реалізації продукції, витрати на виробництво та порівняти темпи їх зростання; розмір валового прибутку, прибутку від операційної діяльності, прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, чистого прибутку; основні показники фінансового стану – ліквідності і фінансової стійкості; основні показники ефективності діяльності підприємства – оборотності та рентабельності активів і капіталу.

У разі, якщо тема дослідження передбачає аналіз зазначених показників в основній частині, то розглядати їх в цьому підрозділі недоцільно.

Інформаційним забезпеченням такого дослідження має бути інформація із фінансової та управлінської звітності підприємства, установи, висновки аудиторів, нефінансові звіти (про сталий розвиток чи інтегровані звіти тощо), інформація із офіційного сайту підприємства, установи та інша оприлюднена інформація з офіційних джерел.

3. Всебічно ***проаналізувати показник чи показники, які характеризують стан проблеми***, що розглядається. Для цього необхідно:

- дослідити основні показники в динаміці за 3-5 років та виявити тенденції; для їх ілюстрації використати таблиці, графіки, діаграми;
- зробити загальний аналіз проблеми на основі детального аналізу показників, для чого використати методи горизонтального, структурного аналізу та аналізу з використанням фінансових коефіцієнтів на підставі обов'язкових форм річної (квартальної) фінансової звітності. Загальний аналіз проблеми передбачає період дослідження фінансових показників об'єкту в динаміці ***не менше ніж три роки***;
- зробити поглиблений аналіз стану показників шляхом використання для аналізу додаткової інформації зі звітності та позаоблікової інформації або шляхом факторного аналізу впливу чинників на існуючий рівень показника;
- зробити аналіз впливу існуючого рівня показника (показників) на фінансовий стан підприємства, установи або на окремі показники фінансово-господарської діяльності в тих темах, де це доцільно.

Результатам аналізу обов'язково необхідно дати *економічну інтерпретацію, тобто оцінку;* з'ясувати основні тенденції, стан проблем в діяльності підприємства, установи визначити «вузькі місця» в діяльності підприємства та намітити ***можливі резерви і напрямки покращення ситуації***, зробити відповідні висновки.

4. Провести ***порівняльний аналіз (при можливості) показників підприємств та установ з пересічними по галузі або інших підприємств, установ галузі та визначити місце підприємства, установи в галузі.***

Такий аналіз проводиться за умов, якщо у пункті 2.1. не здійснено загального галузевого аналізу.

При проведенні порівняльного аналізу доцільно використати матеріали 2-5 підприємств, установ у даної галузі або одного підприємства, установи в динаміці за останні 3 роки. Якщо є достатньо інформації, то такий галузевий аналіз можливо поглибити за рахунок збільшення часового горизонту – тобто проаналізувати основні тенденції в галузі за 3-5 років.

Можливе порівняння показників діяльності підприємства, установи з пересічними показниками галузі.

Інформаційною основою для проведення такого аналізу є:

- форми бухгалтерської та статистичної звітності порівнюваних підприємств, установ;
- дані з офіційної статистики;
- інформація з відповідних Internet – ресурсів.

В якості ***додатків*** до другого розділу навести форми річної звітності підприємства, установи, розрахунки показників.

Таким чином орієнтовна структура другого розділу буде наступна:

– аналіз предмету дослідження на макрорівні;
– характеристика фінансового стану базового підприємства, установи;
– аналіз предмету дослідження з можливим більш суттєвим ступенем деталізації;
– порівняльний аналіз показників підприємства, установи з пересічними по галузі.

Рекомендований обсяг розділу – 30 – 35 сторінок.

Третій розділ кваліфікаційної роботи повинен містити ***рекомендації щодо поліпшення фінансово-господарської діяльності підприємства, установи.*** Рекомендації повинні витікати із результатів проведеного дослідження, бути аргументовані та обґрунтовані і супроводжуватися відповідними цифровими розрахунками.

Розробка рекомендацій можлива у таких *напрямах*:

– підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності;
– покращання (підвищення) окремих показників діяльності підприємства, установи;
– вдосконалення фінансової роботи на підприємстві, в установі та її організація;
– адаптація світового досвіду до умов функціонування підприємства, установи;
– вдосконалення методики аналізу згідно певного напрямку;
– вдосконалення методів управління;
– підвищення конкурентоспроможності підприємства, установи та його ринкової вартості;
– оптимізація фінансових показників;
– пошук резервів щодо вивільнення грошових коштів;
– визначення додаткових фінансових потреб і джерел їх покриття тощо.

Третій розділ кваліфікаційної роботи повинен містити власні, розроблені автором, рекомендації.

Пропозиції, що надаються в роботі, повинні бути теоретично обґрунтовані. Обґрунтування можливих напрямків удосконалення управління предметом дослідження передбачає наявність прямого зв'язку з результатами проведеного в попередньому розділі роботи аналізу. Автор повинен обґрунтувати, які зміни в управлінні предметом дослідження необхідно провести і якими можуть бути наслідки цих змін. При цьому може використовуватися закордонний досвід та досвід управління фінансами на провідних українських підприємствах.

Рекомендації повинні ***обов'язково містити розрахунки***, які передбачають або отримання економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів або покращення фінансових показників. Тут автором можуть застосовуватися як вже відомі формули та моделі, так і розроблені ним самостійно.

Зміни в фінансових показниках підприємства, установи які відбудуться внаслідок обрахованих рекомендацій ***доцільно відобразити в прогнозних фінансових звітах в агрегованій формі*** (Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал). Після побудови прогнозних фінансових звітів підприємства, установи необхідно провести порівняння з фактичними даними за останній звітний період і визначити яким чином пропоновані рекомендації вплинули на фінансовий стан і фінансові результати підприємства, установи.

Для поглиблення дієвості наданих рекомендацій можлива здійснити оцінку ризиків їх впровадження або оцінку ризиків в управлінні фінансами підприємства, установи та розробку заходів зменшення їх негативного впливу.

Відсутність практичних розрахунків при розробці рекомендацій є підставою для недопуску кваліфікаційної роботи до захисту. Рекомендації з відповідними розрахунками повинні бути розроблені не менше ніж в трьох напрямках.

Рекомендації підприємству можна також здійснити у напрямку ***вдосконалення методики оцінки або розрахунку показників щодо предмету дослідження*** та розробки власної методики.

Умовна структура першого підрозділу рекомендацій кваліфікаційної роботи може бути наступною (не обов'язково включати всі перелічені напрями рекомендацій, а тільки ті, що доцільно згідно теми та результатів дослідження):

– теоретичне обґрунтування можливих напрямків удосконалення управління предметом дослідження;

– вдосконалення методики оцінки показників або методів управління;

– розрахунки ефекту від запропонованих заходів або нового рівня фінансових показників;

– побудова прогнозних фінансових звітів з урахуванням проведення запропонованих заходів;

– оцінка ризиків, прогнозування та сценарний аналіз; оцінка ймовірності здійснення рекомендацій підприємству з урахуванням ризиків тощо.

Останній підрозділ кваліфікаційної роботи може містити оцінку пропонованих заходів щодо покращення фінансової діяльності об'єкта дослідження з врахуванням фактору існування невизначеності або загальну оцінку ризиків притаманних управлінню фінансами базового підприємства і систему захисту від них.

Стан невизначеності зумовлений неможливістю передбачити всі події, які впливатимуть на діяльність підприємства, установи в майбутньому. Тобто завжди має місце ризик того, що пропонований план або рекомендація по удосконаленню управління фінансовою стороною об'єкту дослідження не буде виконана.

Тому кожну рекомендацію необхідно розглянути в декількох варіантах, тобто необхідно провести моделювання ситуації шляхом підрахунку можливих змін показників у бік погіршення або покращення (оптимістичному і песимістичному).

При оцінці ризиків впровадження запропонованих заходів може мати місце використання різних методів і прийомів, а саме:

– розрахунок середнього квадратичного відхилення і коефіцієнту варіації (кількісні оцінки міри ризику);

– використання "дерева рішень";

– використання імовірнісного прогнозування (метод експертних оцінок);

– метод скоригованої за ризиком ставки дисконтування;

– метод безризикового еквівалента;

– метод аналізу чутливості реагування;

– прийоми моделювання ситуацій;

– інші методи.

Якщо в роботі буде проводитися загальна оцінка ризиків в управлінні фінансами базового підприємства, установи то автору необхідно визначити ризики, які можуть викликати фінансові втрати, окреслити ті, що є найбільш суттєвими для об'єкту дослідження в наступних періодах. Після проведення ідентифікації ризиків автору необхідно запропонувати систему заходів щодо їх нейтралізації або зменшення їх негативного впливу на фінанси підприємства. До таких заходів можуть відноситися уникнення, страхування, самострахування, лімітування, хеджування, правові механізми тощо.

В кінці розділу потрібно підвести загальний підсумок підвищення ефективності роботи підприємства в результаті реалізації всіх запропонованих рекомендацій.

Рекомендований обсяг третього розділу – 20- 25 сторінок.

Другий напрям – дослідження фінансових проблем на макрорівні

Всі вимоги, які висунуті до виконання кваліфікаційних робіт за першим напрямом є чинними і для виконання роботи за другим напрямом. Проте зміст розділів кваліфікаційної роботи буде дещо іншим. Так, перший розділ кваліфікаційної роботи, що розглядає проблему на макрорівні, як і дослідження проблеми на рівні конкретного підприємства, установи є *теоретичним* і є методико-методологічним підґрунтям для розв'язання проблеми

дослідження в наступних розділах. В цьому розділі передбачається висвітлення наступних питань:

– економічна сутність фінансової категорії, роль і значення предмету дослідження для фінансової системи в цілому;

– правове регламентування щодо теми дослідження з обов'язковим поглибленим критичним розглядом норм чинного законодавства та виявлення невідповідностей і суперечностей, що призводять до фінансових проблем;

– чинна практика, організація фінансової роботи і встановлені процедури щодо предмету дослідження в Україні та закордонний досвід або "кращі практики";

– методи проведення аналітичного дослідження;

– методи управління предметом дослідження і тенденції розвитку предмету дослідження - вітчизняний та світовий досвід.

Рекомендований обсяг цього розділу: 25 – 30 сторінок.

У другому розділі кваліфікаційної роботи розглядається *сучасний стан і проблеми* предмету дослідження та проводиться глибокий *аналіз зібраних практичних матеріалів*, що характеризують об'єкт дослідження в розрізі теми кваліфікаційної роботи. Результати аналізу використовуються для виявлення недоліків, позитивних сторін та проблем предмету дослідження в рамках об'єкту дослідження та складання висновків і рекомендацій, що направлені на розв'язання існуючих проблем.

Текст другого розділу доцільно викласти у таких напрямах:

1) Аналіз сучасного стану предмету дослідження на макрорівні із зазначенням особливостей і впливу чинників зовнішнього середовища та галузевих особливостей, якщо вони чинять суттєвий вплив на предмет дослідження й визначають стан і тенденції розвитку. Аналіз проводиться на підставі статистичних даних та аналітичних оглядів в ретроспективі за три останні роки.

2) Всебічний *аналіз показників, які характеризують стан проблеми*, що розглядається на прикладі декількох підприємств - суб'єктів господарювання *в кількості не менше трьох*. Для цього необхідно:

– дослідити основні показники в динаміці за 2 роки та виявити тенденції; для їх ілюстрації використати таблиці, графіки, діаграми;

– зробити загальний аналіз проблеми на основі детального аналізу показників, для чого використати методи горизонтального, структурного аналізу та аналізу з використанням фінансових коефіцієнтів на підставі обов'язкових форм річної (квартальної) фінансової звітності чи статистичної звітності.

Загальний аналіз проблеми передбачає період дослідження фінансових показників для вибірки підприємств в динаміці ***не менше ніж за два роки***.

Результатам аналізу обов'язково необхідно дати *економічну інтерпретацію, тобто оцінку;* з'ясувати основні тенденції, стан та проблеми предмету на рівні об'єкту дослідження та намітити ***можливі резерви і напрямки покращення ситуації***, зробити відповідні висновки.

Рекомендований обсяг розділу – 30 – 35 сторінок.

Третій розділ кваліфікаційної роботи повинен містити ***оцінку перспектив розвитку предмету дослідження*** та ***рекомендації щодо подолання проблем на макро- та мікрорівнях.*** Рекомендації повинні витікати із результатів проведеного дослідження, бути аргументовані та обґрунтовані і супроводжуватися відповідними цифровими розрахунками. Відповідно, третій розділ може містити ***додатково*** наступні підрозділи:

– прогноз перспектив розвитку предмету дослідження та галузі;

– шляхи подолання проблем та рекомендації щодо удосконалення фінансової роботи на макро- та мікрорівнях;

– ідентифікація та оцінка ризиків зовнішнього і внутрішнього середовища (у разі доцільності).

Третій розділ кваліфікаційної роботи повинен містити власні, розроблені автором рекомендації. Пропозиції, що надаються в роботі, повинні бути теоретично обґрунтовані та містити аналітичні розрахунки на підтвердження пропозицій там, де такі обрахунки можливі і доцільні. Обґрунтування можливих напрямків удосконалення управління предметом дослідження передбачає наявність прямого зв'язку з результатами проведеного в попередньому розділі роботи аналізу.

Відсутність практичних розрахунків при розробці рекомендацій є підставою для недопуску кваліфікаційної роботи до захисту.

Рекомендований обсяг розділу – 20 – 25 сторінок.

Склад всіх розділів та підрозділів може відрізнятися в залежності від теми кваліфікаційної роботи і узгоджуватися з керівником.

НАПРЯМ ДОСЛІДЖЕННЯ – СФЕРА ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ

Кваліфікаційна магістерська робота за напрямом дослідження «Публічні фінанси» – це комплексне дослідження, яке охоплює управління державними та місцевими фінансами, бюджетну політику, державний борг та фінансове забезпечення соціальної сфери.

Перший розділ кваліфікаційної роботи присвячується розгляду тих аспектів проблеми, що досліджується, і є підґрунтям для подальшого викладення матеріалу. Цей розділ має носити ***теоретико-методологічний характер*** та містити ***не менше трьох підрозділів.*** У ньому подається теоретичне обґрунтування проблеми, що досліджується, розглядається її сутність, значення, класифікаційні характеристики, генезис та сучасні тенденції предмета дослідження, методичні підходи тощо.

В цьому розділі здобувач демонструє свої науково-дослідницькі компетенції, розкриває сучасний стан наукової думки щодо проблем досліджуваної теми, аналізує різні теорії та концепції, проводить критичний огляд відповідних наукових джерел, у тому числі зарубіжних, висловлює й обґрунтовує авторську позицію, формулює проблемні питання. Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, здобувач повинен назвати ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі.

Перший розділ може містити правовий аналіз. Виділення напрямів (питань), які регламентуються; для кожного напряму (питання) визначити нормативно-правові акти, вказати проблематику (протиріччя, прогалини в законодавстві, неухвалені акти, невідповідність міжнародним зобов'язанням України тощо).

Важливе місце в цьому розділі посідає викладання методик (методичних підходів), які будуть використані в наступних частинах кваліфікаційної роботи.

Розкриття теоретичних питань повинно мати елементи наукової новизни, з формуванням власної позиції щодо напряму дослідження, обраних методів дослідження, містити обґрунтовані авторські пропозиції з розбудови теоретичних і методичних питань. Бажано ілюструвати текст графічними матеріалами – схемами, графіками, діаграмами тощо. Обов'язковим є порівняння різних точок зору на проблему, що досліджується, використання статистичних відомостей (із обов'язковим посиланням на джерела).

Викладаючи теоретичні аспекти, слід пам'ятати, що цей розділ роботи не самоціль, а засіб для створення теоретичної бази для розгляду практичних аспектів проблеми, що досліджується. У першому розділі необхідно вирішити завдання, пов'язані з висвітленням таких питань:

– економічна сутність, роль, значення предмета дослідження для фінансової системи в цілому;

– класифікаційні ознаки предмета дослідження (або його склад та структурні елементи);

– правове регламентування щодо теми дослідження з обов'язковим поглибленим критичним розглядом норм чинного законодавства та виявленням невідповідностей і суперечностей, що призводять до проблем у фінансовій сфері;

– тенденції і проблеми розвитку предмета дослідження.

Рекомендований обсяг цього розділу: 25 – 30 сторінок.

Другий розділ кваліфікаційної роботи має ***аналітико-дослідницький характер*** і складається не менш ніж з трьох підрозділів. Завдання дослідження другого розділу повинні бути спрямовані безпосередньо на комплексний аналіз предмета дослідження на прикладі установи (організації) або складового елемента сфери публічних фінансів (наприклад, бюджет відповідного рівня).

Зміст і структура цієї частини роботи залежать від теми й основних завдань дослідження. Перший підрозділ повинен бути присвячений аналізу місця у загальній фінансовій системі держави, або регіону, визначати попередні тенденції розвитку та фактори впливу зовнішнього середовища.

Наступні підрозділи повинні містити поглиблений аналіз теми дослідження із використанням статистичних, фінансових, бюджетних, податкових та аналітичних даних. Доцільним є проведення порівняльного аналізу бюджетів різних рівнів, бюджетних показників територіальних громад, динаміки податкових надходжень, видатків, міжбюджетних трансфертів, результативності бюджетних програм тощо.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки та діаграми повинні супроводжуватися ґрунтовними поясненнями і висновками, що дозволяють визначити сутність, особливості та тенденції розвитку досліджуваних процесів, а також сформувати підґрунтя для обґрунтування напрямів удосконалення системи управління публічними фінансами.

Джерелами інформації можуть бути офіційні статистичні дані, показники державного та місцевих бюджетів, звітність органів державної влади й органів місцевого самоврядування, інформаційно-аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, Державної податкової служби України, Рахункової палати, міжнародних організацій, відкриті державні реєстри та портали відкритих даних.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми цього розділу мають супроводжуватися поясненнями та висновками, які дозволяють визначити сутність і стан явищ та процесів, що досліджуються, розкрити їх особливості та тенденції розвитку, створити базу для виявлення невикористаних резервів удосконалення діяльності суб’єктів публічних фінансів або оптимізація стану елементу сфери публічних фінансів, що виступають об’єктом дослідження.

Текст доцільно ілюструвати конкретними документами (що розміщуються як додатки) та супроводжувати стислим коментарем. Джерелом інформації є планові і фактичні фінансово-економічні показники господарської діяльності, статистична, фінансова, податкова та управлінська звітність, накази, розпорядження, первинні інформаційні матеріали стосовно окремих бізнес-операцій та процесів, результати спостережень, опитувань і обстежень та інших методів збирання первинної інформації. Слід чітко розмежувати джерела походження використаної при аналізі інформації: що запозичене з літератури, що одержано з документів об’єкта дослідження, а які дані здобуті шляхом власних спостережень, експериментів, розрахунків, соціологічних опитувань тощо.

Важливе значення має правильне узагальнення накопиченого фактичного матеріалу, групування та оброблення даних, на основі яких проводиться кваліфікований аналіз, обґрунтовуються пропозиції. Аналіз проблеми повинен здійснюватися з урахуванням чинників позитивного та негативного впливу.

На основі узагальнення аналітичних матеріалів здобувач повинен виявити ключові проблеми функціонування досліджуваного елемента системи публічних фінансів, визначити

причини їх виникнення та оцінити можливості підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами.

Рекомендований обсяг розділу – 30 – 35 сторінок.

Завданням **третього**, проектно-рекомендаційного **розділу** є розроблення конкретних рекомендацій, пропозицій щодо вдосконалення предмета дослідження, його інформаційного, методичного та організаційного забезпечення, обґрунтування моделей управління фінансово-економічними параметрами та індикаторами розвитку суб'єкта публічних фінансів або конкретного елементу сфери публічних фінансів (стратегія, консультативний проект, реінжиніринг бізнес-процесів, реструктуризація, фінансове оздоровлення, впровадження нових технологій) на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, інструментарію, викладеного у першому розділі, а також з урахуванням результатів аналізу, проведеного у другому розділі дослідження.

У третьому розділі приводиться обґрунтування пропозицій щодо оптимізації стану елементу сфери публічних фінансів або підвищення ефективності діяльності суб'єкта публічних фінансів, виходячи з проблемних аспектів, ідентифікованих у ході аналітичного дослідження. Логіка викладення матеріалу в цій частині роботи повинна безпосередньо кореспондувати з теоретичним і аналітичним розділом.

Завданнями, що вирішуються в третьому розділі, як правило, є такі:

– огляд напрямів удосконалення предмета дослідження та пристосування їх до умов функціонування відповідного елемента сфери публічних фінансів, що досліджується, оптимізація одного або декількох найбільш значущих елементів предмета дослідження, в тому числі з використанням економіко-математичних методів і моделей;

– використання наукових методів, у тому числі економіко-математичних для вдосконалення окремих аспектів предмета дослідження.

При цьому можуть розглядатися:

– напрями вдосконалення бюджетної політики та бюджетного процесу;

– підвищення ефективності формування доходів державного та місцевих бюджетів;

– оптимізація структури та результативності бюджетних видатків;

– удосконалення системи фінансового контролю та моніторингу;

– напрями підвищення ефективності реалізації бюджетних програм;

– удосконалення механізмів міжбюджетних відносин;

– використання цифрових технологій та інструментів відкритих даних у сфері публічних фінансів;

– застосування економіко-математичних методів і моделей для прогнозування та оцінки фінансових показників;

– адаптація міжнародного досвіду управління публічними фінансами до умов України.

Вносячи пропозиції, доцільно пропонувати декілька варіантів рішення виявленої проблеми. Слід проаналізувати кожний з варіантів, вибрати оптимальний і не тільки спрогнозувати позитивні результати його використання, але і запропонувати заходи з мінімізації ризиків та негативних наслідків.

Якщо у роботі аналізується зарубіжний досвід, необхідно надати оцінку можливостей та передумов його практичного використання в Україні з урахуванням особливостей національної фінансової системи та чинного законодавства.

У кваліфікаційній роботі доцільно використовувати економіко-математичні моделі. Для вірогідності одержуваних результатів необхідно визначити, зміни яких основних чинників дана модель не враховує. Відповідно, формулюючи отримані результати, слід вказати, що ці результати одержані без врахування певних чинників і обґрунтувати причини абстрагування.

У цьому розділі магістрант повинен також дати оцінку повноти вирішення поставлених задач, обґрунтувати потребу додаткових досліджень чи навести негативні результати, які обумовлюють необхідність припинення подальших досліджень.

Рекомендований обсяг третього розділу – 20- 25 сторінок.

Висновки за розділами. Кожен змістовний розділ кваліфікаційної роботи закінчується короткими загальними висновками (в межах 2-3 сторінок), у яких повинно бути відображено результати вирішення завдань, що розглядалися у межах розділу, та означений їх взаємозв'язок і наведено логіку переходу до наступного розділу роботи

Склад всіх розділів та підрозділів може відрізнятися в залежності від теми кваліфікаційної роботи і узгоджується з керівником.

НАПРЯМ ДОСЛІДЖЕННЯ – СТРАХОВИЙ БІЗНЕС

Кваліфікаційна робота за даним напрямом може мати два напрямки:

1) Дослідження процесів, що відбуваються на страховому ринку, його ролі у фінансовому секторі, економіці, а також дослідження взаємозв'язку страхування з макроекономічними показниками держави. Основна увага приділяється оцінці тенденцій розвитку страхового ринку, динаміки страхових премій і виплат, рівня конкуренції, фінансової стійкості страховиків та впливу макроекономічних факторів на функціонування страхового сектору. Дослідження здійснюються на основі макроекономічних і статистичних даних Національного банку України, Державної служби статистики України та інших офіційних джерел.

2) Оцінка ефективності управління діяльністю страхової компанії, її платоспроможністю, фінансовою надійністю передбачає дослідження результативності фінансового і страхового менеджменту на основі матеріалів конкретної страхової компанії. Аналіз може здійснюватися як у цілому за всіма напрямами діяльності страховика, так і за окремими елементами управління, зокрема: управлінням страховими резервами, активами і пасивами, фінансовими результатами, страховим портфелем, рівнем платоспроможності та ліквідності, інвестиційною діяльністю, страховими преміями та виплатами. Дослідження базуються на використанні фінансової звітності страхової компанії, статистичних показників та методів фінансового аналізу.

Перший напрямок - оцінка параметрів страхового бізнесу на макрорівні

У **першому розділі**, як правило, розглядаються теоретичні та методичні засади функціонування страхового бізнесу відповідно до теми дослідження. Цей розділ є основою для подальшого аналізу та вирішення проблематики, визначеної темою кваліфікаційної роботи.

Об'єктом дослідження виступає страховий ринок України в цілому або окремі напрями діяльності страхових компаній (автострахування, медичне страхування, страхування майна, авіаційне страхування, перестрахування, страхове посередництво, врегулювання страхових випадків тощо). Предметом дослідження є сучасний стан, особливості функціонування та перспективи розвитку страхового бізнесу.

У даному розділі необхідно визначити роль і значення страхового бізнесу в економіці держави в сучасних умовах, дослідити страхування як економічну та фінансову категорію, а також охарактеризувати місце страхового ринку у фінансовій системі України. Особливу увагу слід приділити аналізу сучасного стану страхового ринку із використанням статистичних даних, аналітичних матеріалів і публікацій у фахових виданнях.

Статистичний матеріал необхідно проаналізувати, виявити основні тенденції розвитку страхового ринку, динаміку страхових премій, виплат, страхових резервів, рівня концентрації та фінансової стійкості страховиків. Доцільно подавати цифрові дані у вигляді таблиць, графіків і рисунків.

Дослідження предмету повинно базуватися на сучасних теоретичних підходах до розвитку страхового бізнесу та функціонування фінансового сектору. У разі наявності різних наукових підходів або дискусійних питань необхідно наводити погляди різних авторів, здійснювати їх порівняльний аналіз та формулювати власні узагальнення і висновки.

Після визначення економічної сутності страхового бізнесу необхідно розглянути

чинну нормативно-правову базу, що регулює діяльність страхових компаній та функціонування страхового ринку України. Аналіз законодавчих і нормативних актів доцільно виділити в окремий підрозділ. Особливу увагу слід приділити критичному оцінюванню діючих норм, визначенню їх ефективності, виявленню проблемних аспектів та недоліків державного регулювання страхового ринку. Власні висновки необхідно аргументувати та обґрунтовувати з урахуванням сучасних тенденцій розвитку страхового сектору.

Доцільним є дослідження причинно-наслідкових зв'язків між прийняттям окремих нормативних документів і результатами їх впливу на діяльність страхових компаній та розвиток страхового ринку. Також важливо провести порівняння особливостей функціонування вітчизняного страхового ринку із практикою економічно розвинених країн.

У процесі дослідження необхідно визначити основних учасників страхового ринку та охарактеризувати їх вплив на розвиток страхового бізнесу. Варто також розкрити взаємозв'язки страхового ринку з іншими сегментами фінансового сектору держави.

Залежно від теми кваліфікаційної роботи у першому розділі подається методика аналізу діяльності страхової компанії або методичні засади управління окремими напрямами страхового бізнесу. Для цього необхідно здійснити критичний огляд існуючих методичних підходів, визначити їх переваги та недоліки, а також обґрунтувати доцільність використання обраної методики у дослідженні.

При розгляді методів управління страховою діяльністю слід оцінити можливості адаптації міжнародного досвіду до сучасних умов функціонування страхового ринку України з урахуванням існуючого інформаційного забезпечення та тенденцій розвитку страхового менеджменту. Таким чином, приблизна структура першого розділу буде наступна:

- економічна сутність категорії страхування чи елементів страхового бізнесу, роль і значення предмету дослідження в діяльності суб'єктів страхового бізнесу;
- правове регламентування щодо теми дослідження;
- методика аналізу щодо теми дослідження;
- методи управління щодо теми дослідження.

Рекомендований обсяг цього розділу: 25 – 30 сторінок.

У **другому розділі** основна увага приділяється аналізу статистичних даних щодо розвитку страхового ринку, його місця у фінансовій системі держави та діяльності системно значимих страхових компаній. При цьому доцільно використовувати інформацію з різних офіційних джерел, зокрема дані Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Ліги страхових організацій України, Моторного (транспортного) страхового бюро України та інших профільних організацій. Отримані статистичні матеріали необхідно порівнювати, систематизувати та формулювати обґрунтовані аналітичні висновки.

Критичний аналіз може стосуватися як безпосередньо показників розвитку страхового ринку, регулятивних аспектів, повноти та своєчасності розкриття фінансової інформації, оцінці функцій страхового бізнесу у рамках держави, взаємодії страхового сектору з іншими ланками економіки. Особливу увагу варто приділити проблемам взаємовідносин страховиків з регулятором, інформаційної відкритості страховиків та якості аналітичного забезпечення процесів, що відбуваються на страховому ринку.

На основі проведеного статистичного аналізу, опрацювання теоретичних джерел та аналітичних матеріалів необхідно визначити основні проблеми розвитку страхового бізнесу або окремих видів страхування. Виявлені проблеми повинні мати чітке обґрунтування причин їх виникнення, оцінку наслідків для страхового ринку та страхових компаній, а також визначення можливих ризиків у разі відсутності ефективних заходів щодо їх усунення.

На наступному етапі доцільно розкрити особливості розвитку окремих сегментів страхового ринку України, відобразити специфіку функціонування певних видів страхування та діяльності страховиків у сучасних умовах. Такий аналіз варто доповнити дослідженням

тенденцій розвитку страхового ринку в інших країнах, особливо шляхом порівняння практики розвинених країн і країн, що розвиваються.

Основні вимоги до написання другого розділу:

– статистичні дані повинні аналізуватися щонайменше за три роки (рекомендовано - за 5 років);

– обробка статистичної інформації має супроводжуватися її наочним представленням у вигляді таблиць, графіків, діаграм, схем;

– необхідно визначати причинно-наслідкові зв'язки між різними факторами та розвитком страхового ринку чи окремих видів страхування;

– слід здійснювати критичний аналіз впливу законодавчо-нормативних актів на діяльність страхових компаній та розвиток страхового ринку;

– доцільним є проведення порівняльного аналізу розвитку страхового ринку України та аналогічних сегментів ринку в інших країнах;

– необхідно здійснювати співставлення тенденцій розвитку вітчизняного страхового ринку із міжнародною практикою.

Рекомендований обсяг другого розділу — 30–35 сторінок.

Третій розділ є одним із найбільш складних і практично орієнтованих, оскільки його основною метою є розробка рекомендацій щодо вдосконалення розвитку страхового бізнесу на макрорівні. Запропоновані рекомендації можуть мати як теоретичний, так і прикладний характер та повинні враховувати сучасні тенденції трансформації і стандартизації страхового законодавства відповідно регуляторних вимог ЄС, цифровізації фінансового сектору, використання інформаційних технологій, автоматизації бізнес-процесів і технологій штучного інтелекту.

Теоретичні рекомендації можуть передбачати:

– удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази страхового ринку;

– адаптацію регуляторних вимог до сучасних умов цифрової економіки;

– впровадження цифрових механізмів державного нагляду та контролю за діяльністю страховиків;

– створення умов для розвитку InsurTech-рішень та використання штучного інтелекту у страхуванні;

– формування професійних об'єднань страховиків для підтримки розвитку окремих сегментів страхового ринку;

– стимулювання цифровізації страхових послуг і розвитку онлайн-страхування;

– забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних клієнтів страхових компаній.

Практичні рекомендації повинні обов'язково супроводжуватися економічними розрахунками, прогнозами та їх наочним відображенням у вигляді таблиць, графіків, моделей і схем. Для проведення аналізу доцільно використовувати сучасне програмне забезпечення, статистичні пакети, BI-системи, засоби візуалізації даних, а також інструменти штучного інтелекту та машинного навчання.

Обчислення можуть здійснюватися за такими напрямами:

– оцінка потенціалу розвитку страхового ринку або окремих видів страхування;

– прогнозування динаміки страхових премій, виплат і клієнтської бази;

– аналіз впливу регуляторних змін на діяльність страхових компаній;

– оцінка ефективності цифровізації страхового бізнесу;

– аналіз впливу системних ризиків та кризових явищ на страховий сектор;

– моделювання фінансової стійкості страхових компаній;

– оцінка ефективності використання технологій штучного інтелекту в процесах андеррайтингу, врегулювання збитків і клієнтського сервісу;

– адаптація міжнародного досвіду цифрової трансформації страхового бізнесу до умов українського ринку.

Рекомендований обсяг третього розділу — 25–35 сторінок.

Другий напрямок - оцінка платоспроможності, фінансової стійкості та ефективності управління діяльністю страхової компанії.

Кваліфікаційна робота за другим напрямком виконується на основі даних конкретної страхової компанії.

У **першому розділі,** як правило, розглядаються теоретичні та методичні засади відповідно до теми дослідження. Цей розділ розкриває економічний зміст предмету дослідження, методичні підходи до аналізу та особливості прийняття управлінських рішень у сфері страхового бізнесу.

Предметом дослідження найчастіше виступають окремі елементи фінансової діяльності страхової компанії, зокрема: активи, пасиви, страхові резерви, власний капітал, страхові премії, страхові виплати, фінансові результати та інвестиційна діяльність страховика. Об'єктом дослідження є процеси управління діяльністю страхової компанії та її фінансовими ресурсами.

У процесі написання першого розділу необхідно вирішити такі завдання:

– розкрити економічну сутність категорії, що досліджується;

– визначити значення предмету дослідження для управління діяльністю страхової компанії;

– охарактеризувати взаємозв'язки предмету дослідження з іншими фінансовими процесами страховика;

– схематично відобразити місце предмету дослідження в системі управління страховою компанією;

– проаналізувати законодавчі та нормативні акти, що регулюють діяльність страховиків;

– розробити алгоритм проведення дослідження;

– сформувати типові управлінські рішення щодо підвищення ефективності діяльності страхової компанії;

– визначити можливості використання сучасних цифрових технологій, автоматизації та інструментів штучного інтелекту в управлінні страховим бізнесом.

При розгляді дискусійних питань необхідно наводити та критично аналізувати різні наукові підходи до управління діяльністю страхової компанії. У разі існування альтернативних методів вирішення проблеми доцільно здійснювати їх порівняння, формувати власні узагальнення та обґрунтовувати авторську позицію.

Необхідно також розглянути теоретичні концепції з проблеми дослідження та визначити відмінності між загальними принципами фінансового менеджменту і підходами, що застосовуються у практиці управління фінансами страхових компаній. У разі потреби здобувач може сформувати й обґрунтувати базову концепцію, яка буде використана в подальших розділах роботи.

У темах, що стосуються управління страховими резервами, активами, платоспроможністю, фінансовою стійкістю та фінансовими результатами страховика, обов'язково аналізуються чинні законодавчі й нормативні акти, які регулюють діяльність страхових компаній. Здобувач має провести критичний розгляд нормативно-правової бази та визначити її вплив на предмет дослідження. За наявності критичних зауважень вони повинні бути належним чином обґрунтовані. У ряді тем доцільно провести аналіз управлінської структури фінансового посередника, визначити центри прийняття рішень, взаємозв'язки між розбудовою такої структури та рухом фінансових ресурсів посередника.

В окремих темах треба акцентувати увагу на відмінності організації фінансів страхових компаній від інших видів підприємницької діяльності, а також відмінності у бізнес-процесах ризикових компаній і компаній зі страхування життя. Так, відмінності полягають в тому, що:

– кошти за надання страхової послуги надходять авансом;

– отримуючи кошти наперед, страхова компанія має можливість управляти ними і отримувати додатковий прибуток;

– прибуток може бути отриманий і за рахунок перевищення надходжень страхових премій над виплатами і витратами, пов'язаними зі страховою діяльністю компанії;

– страхові компанії, зважаючи на високий ризик, пов'язаний з їх діяльністю, повинні підтримувати розмір страхового фонду, який забезпечуватиме їм достатню платоспроможність.

Обов'язковою вимогою написання першого розділу кваліфікаційної роботи є розробка методики аналізу предмету дослідження. У роботах, присвячених діяльності страхових компаній, можуть використовуватися як існуючі методики фінансового аналізу страховиків, так і авторські підходи, адаптовані до специфіки страхового бізнесу. При цьому необхідно враховувати, що окремі методики, які застосовуються для аналізу підприємств реального сектору економіки, не завжди є придатними для оцінки діяльності страхових компаній через особливості формування страхових резервів, структури активів, страхового портфеля та фінансових результатів.

Здобувач може використовувати комбіновані методичні підходи, сучасні цифрові інструменти аналізу даних, програмне забезпечення для фінансового моделювання, BI-системи, а також елементи штучного інтелекту для обробки статистичної інформації, прогнозування показників діяльності страховика та оцінки ризиків.

На завершальному етапі теоретичного розділу необхідно сформувати типові управлінські рішення щодо предмету дослідження. До таких рішень можуть належати:

– оптимізація структури активів і пасивів страхової компанії з метою підвищення ліквідності та платоспроможності;

– збільшення рівня капіталізації страховика шляхом реінвестування прибутку або залучення додаткового капіталу;

– удосконалення структури страхового портфеля для підвищення фінансової стійкості та прибутковості;

– оптимізація системи перестрахування та рівня перестрахового покриття;

– удосконалення інвестиційної політики страхової компанії;

– впровадження сучасних цифрових технологій, автоматизації бізнес-процесів та інструментів штучного інтелекту в діяльність страховика;

– використання сучасних методів управління грошовими потоками та фінансовими ризиками;

– розробка заходів щодо підвищення ефективності клієнтського сервісу та цифровізації страхових послуг.

Рекомендований обсяг першого розділу — 25–30 сторінок.

Другий розділ кваліфікаційної роботи доцільно розпочинати з оцінки тенденцій розвитку страхового ринку України або окремого сегмента страхового бізнесу. У межах такого аналізу необхідно дослідити динаміку основних показників діяльності страхового ринку, зокрема: обсяги страхових премій і страхових виплат, рівень страхових виплат, структуру та обсяги страхових резервів, фінансові результати страховиків, рівень капіталізації, ліквідності та платоспроможності страхових компаній. Аналіз повинен здійснюватися на основі статистичних даних за останні 3–5 років із використанням таблиць, графіків, діаграм, схем та сучасних засобів візуалізації даних. Доцільно також визначити місце страхової компанії на страховому ринку та її конкурентні позиції.

У другому підрозділі надається комплексна характеристика страхової компанії за такими напрямами:

– організаційно-правова форма;

– структура власності та основні власники;

– історія розвитку страхової компанії;

– спеціалізація страховика;

– основні види страхових послуг;
– основні категорії клієнтів;
– стратегія розвитку та цифрової трансформації компанії;
– орієнтація на фізичних або юридичних осіб;
– структура страхового портфеля;
– рівень цифровізації страхових послуг та використання сучасних технологій;
– оцінка динаміки основних фінансових показників (активів, власного капіталу, страхових резервів, страхових премій, страхових виплат, рівня виплат, прибутку, ліквідності, платоспроможності тощо).

За результатами аналізу необхідно сформувати висновок щодо тенденцій розвитку страхової компанії та оцінити ефективність її діяльності в динаміці за 3–5 років.

Інформаційною базою дослідження можуть бути річна та квартальна фінансова звітність страхової компанії, дані офіційного сайту страховика, статистичні матеріали Національного банку України, профільних асоціацій страховиків, аналітичні звіти та інші відкриті джерела інформації.

У наступному підрозділі кваліфікаційної роботи здійснюється поглиблений аналіз показників, які характеризують предмет дослідження. Для цього необхідно:
– дослідити основні показники в динаміці за 3–5 років та визначити основні тенденції їх зміни;
– використовувати таблиці, графіки, діаграми, інтерактивні dashboards, BI-візуалізацію та сучасні цифрові інструменти обробки даних;
– провести горизонтальний, вертикальний, структурний і коефіцієнтний аналіз на основі фінансової звітності страхової компанії;
– здійснити факторний аналіз впливу окремих чинників на зміну досліджуваних показників;
– використовувати сучасні програмні засоби аналізу даних, системи фінансового моделювання, технології автоматизації аналітики, елементи штучного інтелекту та машинного навчання для прогнозування показників і оцінки ризиків;
– оцінити вплив досліджуваних показників на фінансовий стан страхової компанії, її фінансову стійкість, прибутковість, ліквідність та конкурентоспроможність.

Аналіз повинен завершуватися формуванням обґрунтованих висновків щодо проблемних аспектів діяльності страхової компанії та визначенням напрямів їх подальшого вирішення.

Результатам аналізу необхідно надати економічну інтерпретацію, визначити основні тенденції розвитку страховика, виявити проблемні аспекти діяльності, «вузькі місця» у фінансовому управлінні, а також окреслити резерви та напрями покращення діяльності компанії.

Здобувачі, які претендують на оцінку «відмінно», повинні провести порівняльний аналіз показників базової страхової компанії з показниками інших страховиків-конкурентів, які мають співставні масштаби діяльності, обсяги активів, капіталу або страхового портфеля.

При проведенні порівняльного аналізу доцільно використовувати дані 2–5 страхових компаній або здійснювати аналіз діяльності однієї компанії в динаміці за останні 2–5 років. Порівняльний аналіз має містити узагальнення та висновки щодо сильних і слабких сторін страховика у сфері операційної, інвестиційної та фінансової діяльності порівняно з конкурентами.

Інформаційною базою для проведення такого аналізу можуть бути:
– форми фінансової та статистичної звітності страхових компаній;
– аналітичні огляди страхового ринку;
– інформація з офіційних сайтів страховиків;
– дані Національного банку України та профільних асоціацій;
– відкриті datasets, API-сервіси та цифрові інформаційні платформи.

Для аналітичної обробки інформації доцільно використовувати сучасні програмні

продукти та цифрові інструменти, зокрема:

– Microsoft Excel, Power BI, Tableau;
– Python, R, SQL;
– Google Looker Studio;
– системи фінансового моделювання та прогнозування;
– інструменти машинного навчання та штучного інтелекту для аналізу даних і прогнозування ризиків.

При висвітленні результатів використання цифрових технологій та програмного забезпечення у тексті роботи необхідно:

Вказати програмні продукти, платформи або аналітичні середовища, що використовувалися під час обробки даних.

Визначити мету їх використання: статистичний аналіз, фінансове моделювання, прогнозування, візуалізація даних, побудова трендів, регресійний аналіз, оцінка ризиків тощо.

Зазначити методи та інструменти обробки даних (статистичні, економіко-математичні, аналітичні, AI-інструменти).

Надати аналіз отриманих результатів, описати побудовані графіки, dashboards, моделі та зробити відповідні висновки.

Інформаційним забезпеченням аналізу можуть виступати не лише форми фінансової звітності, а й аналітичні довідки, дані управлінського обліку, цифрові бази даних, CRM-системи, BI-звіти та інші внутрішні й зовнішні джерела інформації.

У додатках до другого розділу доцільно наводити:

– форми фінансової звітності страхової компанії;
– аналітичні таблиці та розрахунки;
– результати обробки даних у програмному забезпеченні;
– dashboards, графіки, моделі прогнозування;
– фрагменти SQL-запитів, Python-коду або результатів BI-аналізу (за потреби);
– додаткові аналітичні матеріали та пояснювальні записки.

Рекомендований обсяг другого розділу — 30–35 сторінок.

Третій розділ кваліфікаційної роботи за даним напрямком повинен містити рекомендації щодо удосконалення управління діяльністю страхової компанії та покращення визначених фінансових показників. Рекомендації повинні ґрунтуватися на результатах проведеного дослідження, бути аргументованими, обґрунтованими та супроводжуватися відповідними цифровими розрахунками.

Розробка рекомендацій можлива за такими напрямами:

– удосконалення організації діяльності страхової компанії;
– підвищення рівня ліквідності та платоспроможності страховика;
– впровадження нових страхових продуктів і послуг та оцінка економічного ефекту від їх використання;
– формування додаткових технічних резервів для підвищення фінансової стійкості страхової компанії;
– удосконалення структури інвестиційного портфеля страховика;
– вдосконалення методики аналізу відповідно до предмету дослідження;
– удосконалення методів управління окремими елементами капіталу страхової компанії;
– підвищення рівня капіталізації страховика;
– підвищення конкурентоспроможності страхової компанії та її ринкової вартості;
– оптимізація фінансових і бізнес-процесів страхової компанії;
– пошук резервів для вивільнення грошових коштів та підвищення ефективності їх використання;

– зміни в інвестиційній політиці з метою збільшення доходів від інвестиційної діяльності;

– оптимізація податкової політики страхової компанії для підвищення результативності її діяльності.

Пропозиції, наведені у роботі, повинні бути теоретично обґрунтованими. Обґрунтування можливих напрямів удосконалення управління предметом дослідження має базуватися на результатах аналізу, проведеного у попередньому розділі. Автор повинен визначити, які саме зміни в управлінні страховою компанією доцільно запровадити та якими можуть бути наслідки таких змін для фінансового стану, прибутковості, ліквідності та конкурентоспроможності страховика. При цьому доцільно використовувати закордонний досвід і практику діяльності провідних страхових компаній України.

Запропоновані зміни повинні відповідати чинному законодавству та нормативно-правовим актам, що регулюють діяльність страхових компаній, оподаткування та державний фінансовий контроль. Не допускається пропонування заходів, які суперечать діючим нормативним вимогам. Якщо рекомендації пов'язані із застосуванням або змінами нормативно-правових актів, необхідно навести посилання на відповідні документи та пояснити механізм їх впливу на управління предметом дослідження. Допускається проведення прогнозних розрахунків у разі очікуваних змін законодавчо-нормативної бази.

Страховий бізнес тяжіє до ризик-орієнтованого підходу (risk-based approach), що пов'язане з оцінкою платоспроможності і управлінню страховиком на основі ризиків його діяльності. Це необхідно враховувати при розробці рекомендацій. Масштабна трансформація ринку супроводжується новими напрямами розвитку страхового бізнесу, що також варто враховувати у пропозиціях. Такими напрямами можуть бути:

– адаптація міжнародного досвіду управління страховими компаніями до умов українського ринку;

– впровадження цифрових страхових продуктів та InsurTech-рішень;

– використання штучного інтелекту, Big Data та Predictive Analytics у страхуванні;

– удосконалення системи управління ризиками;

– цифровізація процесів андеррайтингу та врегулювання збитків;

– співпраця страховиків із банківськими та фінтех-компаніями;

– впровадження сучасних управлінських технологій та автоматизація бізнес-процесів.

Такий підхід дозволяє продемонструвати здатність здобувача використовувати сучасні методи аналізу, адаптувати міжнародний досвід до умов українського страхового ринку та формувати практичні рекомендації щодо вдосконалення управління діяльністю страхової компанії. При виконані кваліфікаційних робіт варто користуватися діючими законодавчими і нормативними актами, рекомендованою літературою, періодичними виданнями, а також інформацією, яка розміщена на спеціалізованих офіційних і неофіційних сайтах.

Рекомендації мають обов'язково містити обчислення, які передбачають отримання економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів або покращення фінансових показників страхової компанії. При цьому можуть використовуватися як загальновідомі фінансово-економічні моделі та методики, так і авторські підходи, розроблені здобувачем відповідно до предмету дослідження. Для проведення розрахунків доцільно застосовувати сучасні цифрові технології, програмні засоби фінансового аналізу, системи бізнес-аналітики та інструменти автоматизованої обробки даних.

Зміни у фінансових показниках страхової компанії, які прогнозуються в результаті впровадження запропонованих рекомендацій, мають бути відображені у прогнозній фінансовій звітності в агрегованому вигляді (Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал). Після формування прогнозної звітності необхідно провести її порівняння з фактичними показниками за останній звітний період та визначити вплив запропонованих заходів на фінансовий стан, фінансову стійкість і

результати діяльності страхової компанії.

Відсутність практичних розрахунків при розробці рекомендацій є підставою для недопуску кваліфікаційної роботи до захисту. Рекомендації з відповідними економічними мають бути розроблені щонайменше за двома напрямами.

При проведенні обчислень, прогнозних розрахунків доцільно використовувати сучасні цифрові інструменти аналізу та моделювання даних. Опис використаних технологій у роботі повинен містити:

– назву програмного забезпечення або цифрової платформи;

– мету використання (фінансовий аналіз, прогнозування, візуалізація даних, оцінка ризиків, моделювання сценаріїв тощо);

– коротку характеристику отриманих результатів;

– графіки, діаграми, dashboards або моделі, побудовані за допомогою цифрових інструментів.

Рекомендований обсяг другого розділу — 30–35 сторінок.

НАПРЯМ ДОСЛІДЖЕННЯ – СФЕРА ПОДАТКІВ І ОПОДАТКУВАННЯ

Кваліфікаційна магістерська робота за даною предметною областю досліджень може мати два напрями:

1). Державний податковий контроль за стягненням окремого податку чи групи податків близьких за значенням.

2). Вплив окремого податку чи групи податків, зборів та обов’язкових платежів на певну фінансову категорію.

Зазначений поділ тематики кваліфікаційних робіт і обумовлює специфіку та особливості змісту робіт з кожного напряму.

Зміст кваліфікаційних робіт за першим напрямом має наступну структуру:

Перший розділ – *сутність та необхідність податкового контролю в сфері адміністрування окремого податку чи групи податків близьких за значенням*:

- *економічна сутність окремого податку чи групи податків близьких за значенням та роль і значення податкового контролю за їх стягненням.*

У першому підрозділі необхідно вказати на значимість і роль податкового контролю в економіці держави у сучасних економічних умовах. Зміст повинен містити характеристику форм державного фінансового контролю через дослідження основних його ланок (наприклад, Рахункова палата, Державна аудиторська служба, податкові органи, незалежні аудитори). Внаслідок цього необхідно: визначити мету і сферу застосування податкового контролю; охарактеризувати його види (залежно від предмета контролю, методів, форми проведення); відстежити етапи його проведення; розмежувати функції, права, обов’язки всіх учасників податкового процесу, а саме: держави, податкових органів, платників податків; довести відповідальність кожного з них. Доцільно охарактеризувати нововведені форми організації і проведення контролю щодо певного податку або групи податків. Обов’язковим при розгляді цього питання є дослідження суперечливих питань щодо предмету дослідження, необхідно приводити думку різних авторів, критично розглядати точку зору кожного з них. Критика повинна носити об’єктивний характер. Якщо існують різні підходи до вирішення проблеми, необхідно зробити порівняння різних думок, зробити власні узагальнення. В такий спосіб здобувач освіти обґрунтовує свою думку щодо суперечливого питання чи погоджується з уже існуючою точкою зору конкретного автора, наводячи відповідну аргументацію на захист своєї позиції.

Так як предметом податкового контролю виступають фінансові вартісні показники, що характеризують об'єкти оподаткування та суми податків, що сплачуються юридичними та фізичними особами, то в розділі необхідно розкрити їх економічну сутність. Для цього

слід висвітлити функції притаманні певному податку чи групи податків близьких за значенням. Висвітлення фіскальної функції потребує використання статистичного матеріалу відносно динаміки та структури Зведеного бюджету України, та визначення питомої ваги окремого податкового платежу в структурі його дохідної частини.

Статистичний матеріал повинен бути проаналізований не менш як за 3-5 років, з'ясовані тенденції; при можливості цифровий матеріал потрібно навести у вигляді таблиць, графіків, рисунків.

● *правове регламентування справляння податків, елементи оподаткування та правові основи здійснення податкового контролю.*

Підрозділ повинен містити узагальнюючий, ретроспективний аналіз нормативно-правових актів, що регламентують діяльність органів податкової служби та справляння певного виду податку. Зміст підрозділу доцільно розкрити в наступній послідовності: основний законодавчий документ → зміни та доповнення до нього → накази, → інструкції, → роз'яснення та листи ДПС України, Мінфіну, Мінюсту, → критичні коментарі провідних фахівців, → власна думка автора щодо впливу чинного законодавства на функціонування предмету дослідження.

● *досвід розвинених країн в справлянні певних податків і проведення податкового контролю*.

Здобувачі освіти повинні демонструвати знання особливостей побудови і функціонування податкових систем розвинених держав світу з подальшим виокремленням найбільш прийнятних для використання в Україні. Для кращого розуміння домінант розвитку податкової системи України в умовах Євроінтеграції, необхідно проаналізувати певний досвід систем оподаткування інших країн та визначити можливі шляхи застосування європейських механізмів оподаткування у вітчизняних соціально-економічних умовах.

Наведені в першому розділі цифрові статистичні матеріали доцільно наводити у вигляді таблиць, графіків, діаграм, а взаємозв'язок елементів оподаткування і видів податкового контролю: у вигляді схем та рисунків.

Рекомендований обсяг першого розділу – 25 – 30 сторінок.

Другий розділ – *практичні аспекти здійснення державного податкового контролю за повнотою обчислення та своєчасністю сплати податкових платежів:*

● *характеристика податкової роботи територіальних органів ДПС.*

Інформаційною базою для дослідження даного питання мають бути положення Податкового кодексу України, а також положення, структура та правила внутрішнього розпорядку головного управління ДПС у області.

Доцільним є висвітлення наступної інформації:

- функціональна, організаційна та інформаційна структура органів ДПС;
- характеристика структурних підрозділів Головного управління базової ДПС, що здійснюють контрольні функції по визначених податках, зборах;
- взаємодія і координація управлінь та відділів в органах державної податкової служби;
- організаційно-управлінські проблеми діяльності державної податкової служби.

● *організація контрольної роботи Головного управління базової ДПС за обчисленням сплатою певного виду податкового платежу*.

В даному підрозділі необхідно: розкрити форми і методи контрольної роботи ДПС; обґрунтувати практичним прикладом методику здійснення камеральної й документальної перевірки певного виду податкового платежу.

Документальний контроль під час податкових перевірок здійснюють за допомогою формальної, арифметичної, хронологічної, логічної та зустрічної перевірок достовірності інформації облікових і податкових документів.

Тому, автору, на підставі податкової та фінансової звітності, необхідно перевірити:

- окремі види об'єктів оподаткування в порядку їх відображення в обліку;
- інформацію від первинного облікового або податкового документа до записів у податкових деклараціях чи інших зведених документах, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків;
- господарські операції за якими звичайно допускають порушення інші платники податків;
- можливі факти тіньової господарської діяльності.

- *механізм реалізації матеріалів документальної перевірки.*

Порядок оформлення матеріалів перевірок доцільно розглянути в такій послідовності:
- складання довідки або акту з відображенням виявлених порушень;
- розрахунок фінансових санкцій;
- розрахунок пені;
- розгляд матеріалів перевірки начальником податкового органу;
- оформлення рішення про застосування фінансових санкцій;
- формування справи щодо адміністративних стягнень;
- стягнення донарахованих сум податків та фінансових санкцій до бюджету;
- передача справ до правоохоронних органів.

Необхідно роз'яснити права та обов'язки як податкових службовців так і платників податків. Тобто з одного боку суб'єкти підприємницької діяльності повинні відповідати за допущені порушення, а з іншого мають право на роз'яснення податкового законодавства, оскарження прийнятих рішень. Поряд з цим працівники податкової служби також мають обґрунтовувати свої дії статтями та пунктами законодавчих актів, та не мають права перевищувати свої повноваження.

- *аналіз результатів податкової роботи і податкового контролю.*

Основним результатом аналітичної роботи є підготовка комплексних аналізів діяльності органів ДПС України у межах їх компетенції, до підготовки яких залучаються практично всі підрозділи. За своїм змістом він може мати такі розділи.

1. Статистика суб'єктів підприємницької діяльності, з них – платників податків.
2. Надходження податків і зборів:

– обсяги (загальні з них до державного та місцевих бюджетів), структура, динаміка, тенденції;

– втрати бюджету за отриманими платниками пільгами в оподаткуванні (загальна кількість платників, сума отриманих пільг, структура пільг, динаміка, питома вага окремих пільг у загальній кількості;

– співвідношення надходжень і втрат;

3. Заборгованість за платежами до бюджету:

– загальна сума податкового боргу;

– структура та динаміка податкового боргу за видами платежів;

– стан погашення податкового боргу всього, у тому числі за рахунок заліків;

– причини утворення податкового боргу;

4. Заходи податкових органів щодо стягнення несплачених своєчасно платежів (стягнуто безспірно з платника, списано податкового боргу, несплаченого банкрутом за вироком суду, передано справи арбітражним судам, надходження коштів за рахунок продажу майна банкрутів) та вилучення готівки у боржників;

5. Контрольна робота органів ДПС:

– обсяг комплексних перевірок суб'єктів підприємницької діяльності, у т.ч. з виявленими порушеннями податкового законодавства;

– обсяг тематичних перевірок, у т. ч. з виявленими порушеннями законодавства;

– обсяг перевірок громадян-підприємців;

– обсяг та структура донарахувань за результатами контрольних заходів;

– обсяг застосування фінансових санкцій (пені, штрафи тощо): нараховано, у т. ч. із загального обсягу тих, які фактично надійшли до бюджету;

– обсяг донарахувань на одного спеціаліста;
– питома вага донарахувань у фактичному надходженні коштів до бюджету.

6. Розгляд ДПС скарг, звернень, апеляцій платників податків:

– обсяг скарг та апеляцій, де оскаржені рішення ДПС про зупинення операцій на рахунках, про стягнення не внесених у строк платежів, про штрафні санкції, постанови про накладення адміністративних стягнень, конфіскацію товарів тощо;
– обсяг рішень, скасованих у результаті розгляду скарг та апеляцій, їх питома вага у загальному обсязі.

При цьому в роботі наводяться приклади найбільш поширених правопорушень та визначаються причини їх виникнення. В якості додатків приводяться первинні бухгалтерські документи і реєстри, зведена бухгалтерська и податкова звітність, акти перевірки та додатки до них. Наведені за змістом роботи приклади та інформація повинні мати взаємозв'язок із наведеними додатками та відповідати цим додаткам.

Цифровий практичний матеріал аналізується за період за 3-5 років. Результати аналізу наводяться у вигляді таблиць, графіків, діаграм.

Рекомендований обсяг другого розділу - 30 – 35 сторінок.

Третій розділ – *напрямки модернізації форм та методів податкового контролю в сфері адміністрування певного виду податкового платежу:*

- *оптимізаційні засади організації податкового контролю в сфері адміністрування певного податку чи групи податків:*

Даний параграф повинен визначити творчій підхід до розв'язання проблеми, вміння здобувачів освіти отримувати інформацію, адаптувати її до предмету дослідження, Запропоновані заходи по вдосконаленню податкової роботи і державного податкового контролю повинні бути обгрунтовані і підтверджені позитивними результатами цих заходів. Для цього необхідно навести порівняльні схеми здійснення контролю існуючої та запропонованої системи контролю та податкової роботи. Регресійний та кореляційний аналізи нададуть змоги розглянути вплив декількох перемінних на податкові надходження шляхом визначення незалежних перемінних, що найбільш прийнятні для відповідних даних. Ці перемінні можуть використовуватися для прогнозування майбутніх змін джерела податкових надходжень, пов'язаних з економікою. В розділі необхідно визначити тісноту зв'язку між кількістю проведених документальних перевірок і розмірами донарахованих платежів з метою прогнозування майбутніх податкових надходжень.

В даному розділі необхідно обчислити ризик впровадження рекомендацій щодо удосконалення податкового контролю.

Рекомендації повинні обов'язково містити розрахунки, які передбачають або отримання економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів або покращення результатів діяльності податкової служби. Тут автором можуть застосовуватися як вже відомі формули та моделі, так і розроблені ним самостійно.

- *напрямки реформування системи оподаткування в розрізі певного податку чи групи податків;*

Визначені напрями реформування системи оподаткування в розрізі певного податку або групи податків хоча і пов'язані із змінами на макроекономічному рівні, але повинні бути обгрунтовані теоретично і підтверджені економічним розрахунком ефективності запропонованих рекомендацій. Доцільно спрогнозувати наслідки запропонованих змін на макро- та мікрорівнях.

В даному розділі необхідно охарактеризувати форми впровадження податкового планування. Результатом податкового планування повинно бути досягнення мінімального рівня податків. Тобто одним із основних напрямків планування виступає пошук варіантів для такого відображення господарських операцій і здійснення діяльності в цілому, при яких досягається оптимізація податкових платежів, внаслідок чого збільшується прибутковість й покращується фінансове становище суб'єктів господарювання.

При цьому податкове планування повинно базуватися на аналізі не тільки чинного законодавства, а й принципової позиції фіскальних органів з питань оподаткування.

Однією з ознак високої якості КМР є застосування економіко-математичних методів та інформаційних технологій, як під час аналізу, так і при обґрунтуванні запропонованих заходів.

Рекомендований обсяг третього розділу – 20 – 25 сторінок.

Тематика кваліфікаційних робіт другого напряму має наступну структуру:

Перший розділ – *теоретичні основи функціонування окремого податку чи групи податків:*

- *економічна сутність визначеної фінансової категорії та окремого податку, їх взаємозв'язок, роль та значення в діяльності інституційної одиниці.*

зміст даного підрозділу повинен відображати роль, значення і вплив податків та податкової системи взагалі на розвиток виробництва і економіки в цілому. Повинні бути відображені сучасні теоретичні і методичні положення щодо предмету дослідження згідно обраної теми кваліфікаційної роботи. Обов'язково має бути розкрита полеміка з питань трактування певної економічної категорії різними авторами, на підставі чого самостійно визначити те, яке найбільш точно характеризує досліджувану категорію або явище. Аналізується регулююча (розподільча) і фіскальна функції податків; характеризується належність предмета дослідження до тієї чи іншої групи податків відповідно до існуючої класифікації. Доцільно визначити питому вагу даних надходжень у державному та місцевому бюджетах. Для цього необхідно розглянути динаміку та структури доходної частини бюджету за 4-5 років. Отриману цифрову статистичну базу потрібно систематизувати у вигляді таблиць, а за допомогою прикладної програми Statqraphics зробити графічну обробку статистичного матеріалу. Це можуть бути графіки, малюнки, діаграми.

Вимоги до викладення матеріалів другого і третього підрозділу аналогічні тим, що викладені до написання кваліфікаційних робіт за темами першого напряму (*«Контроль ДПС ...»).*

- *нормативно-правове регламентування функціонування і справляння податку чи групи податків близьких за значенням*.

Взаємозв'язок елементів оподаткування що регламентуються законодавчими актами, слід зобразити у вигляді структурно-логічної схеми.

- *практика розвинутих країн у стягненні певних податків в системі оподаткування юридичних осіб та існуючі проблеми в області досліджуваного платежу.*

Приведені цифрові статистичні матеріали системи взаємозв'язку податку і визначеної фінансової категорії доцільно систематизувати у вигляді таблиць, графіків, рисунків, схем.

Рекомендований обсяг першого розділу – 25 – 30 сторінок.

Другий розділ – *ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми виключно на матеріалах конкретної інституційної одиниці:*

- *характеристика діяльності базової інституційної одиниці.*

Практичну частину роботи необхідно розпочати з характеристики інституційної одиниці, описання її організаційної форми власності і галузевої належності, напрямків економічної діяльності. На підставі форм фінансової та бухгалтерської звітності проводиться аналіз основних фінансових показників інституційної одиниці та її фінансового стану.

Проведення фінансового аналізу інституційної одиниці дозволить власникам, керівникам, партнерам по бізнесу, банкам визначати надійність, стабільність даної інституційної одиниці, оцінювати ефективність використання фінансових ресурсів, спрогнозувати фінансові результати її діяльності.

Інформаційною базою аналізу фінансового стану є внутрішня і зовнішня звітність інституційної одиниці.

- *порядок обчислення і сплати податку, збору або обов'язкового платежу*.

Для поглибленого дослідження теми, в роботі необхідно розкрити порядок формування об'єктів оподаткування; нарахування і сплати податків, зборів, платежів передбачених чинним законодавством. У підрозділі повинно бути викладено принципи організації фінансового обліку, висвітлені питання документального забезпечення предмету дослідження. У разі необхідності розрахунки повинні бути обгрунтовані бухгалтерськими проводками з використанням податкових рахунків. Цифровий матеріал текстової частини повинен співпадати з даними первинних і звітних форм документів, що мають бути приведені у додатках.

- *аналіз впливу податку або групи податків на фінансовий показник.*

Інформаційною базою аналізу впливу податку або групи податків на фінансові показники є внутрішня і зовнішня звітність інституційної одиниці, статистичні дані загальноекономічного характеру.

Аналіз фінансової звітності необхідно проводити за такими основними методами:

1) *вертикальний аналіз* - визначення питомої ваги окремих показників у їх сукупності;

2) *горизонтальний аналіз* - порівняння окремих абсолютних і відносних показників у динаміці за ряд років;

3) *порівняльний аналіз* - порівняння однакових показників з іншими інституційними одиницями галузі;

4) *факторний аналіз* - оцінювання впливу окремих факторів на результативний показник;

5) *метод коефіцієнтів* - розрахунок співвідношення окремих показників звітності. Цей метод є найбільш використовуваним, оскільки коефіцієнти більш порівнювані, інформативні, ніж абсолютні показники.

Дослідження проводиться згідно обраної теми кваліфікаційної роботи за період 3-5 років. Аналізується:

- порядок обчислення і сплати податку, збору або обов'язкового платежу;
- основні показники фінансово-господарської діяльності інституційної одиниці, що визначаються за допомогою методів фінансового аналізу: виручка від реалізації, собівартість, прибуток, тощо;
- вплив певного податку або групи податків, зборів, відрахувань на фінансовий показник.
- рівень податкового навантаження, ефективності оподаткування.

Вплив податку, групи податків, зборів, обов'язкових платежів може визначатися в сукупності з іншими чинниками, що надає можливість визначити ступінь їх впливу на визначений фінансовий показник. Проведення порівняльного аналізу впливу податків надає змогу визначити найбільш сприятливий для інституційної одиниці механізм оподаткування. Здійснення такого аналізу можливо при деяких змінах в нормативно-законодавчій базі, інструктивних матеріалах щодо механізму справляння податку, елементів системи оподаткування на протязі періоду дослідження (3-5 роки). При аналізі вищезазначених показників фінансово-господарської діяльності об'єкта дослідження необхідно зазначити і обґрунтувати причини їх змін та можливі наслідки таких змін.

Практичний матеріал необхідно згрупувати у вигляді таблиць, схем, діаграм та аналізувати при використанні прикладних програм ЕОМ.

Інформаційним забезпеченням такого дослідження можуть бути матеріали з пояснювальної записки до річного звіту інституційної одиниці.

- *порядок проведення контролю з питань правильності обчислення и сплати податку, зборів, обов'язкових платежів.*

Змістом даного підрозділу має бути характеристика видів податкового контролю, визначення етапів та методики його проведення, визначення міри відповідальності платників у разі порушення законодавства.

В якості додатків приводяться: акт документальної перевірки, повідомлення про застосування фінансових санкцій, протокол про застосування адміністративних штрафів

Рекомендований обсяг другого розділу - 30 – 35 сторінок.

Третій розділ – *рекомендації щодо удосконалення механізму справляння податку чи групи податків, зборів та обов'язкових платежів у системі оподаткування інституційної одиниці.*

Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на аналізі, проведеному в другому розділі КМР. Невід'ємною частиною обґрунтування пропонованих здобувачем заходів має бути розрахунок економічної ефективності.

Метою цих рекомендацій має бути розробка механізму оподаткування, який забезпечить послаблення податкового тягаря і поліпшить умови функціонування інституційної одиниці.

При викладенні цього розділу також необхідно охарактеризувати форми *впровадження податкового планування* шляхом розробки й практичного застосування:

- легальних схем, що дозволять знизити податковий тиск;
- методів і заходів, спрямованих на збільшення оборотних коштів, що залишаються у розпорядженні інституційної одиниці після сплати податкових платежів.

Також необхідно розглянути заходи щодо вдосконалення механізму справляння податку або групи податків на макрорівні шляхом *адаптації світового досвіду* або *впровадження розроблених законопроектів*.

Рекомендації повинні обов'язково містити розрахунки, які передбачають або отримання економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів або покращення результатів діяльності інституційної одиниці. Запропоновані шляхи удосконалення предмету дослідження, слід порівняти та обрати оптимальний варіант, який задовольняє інтереси на макро- та мікрорівні.

Висновки та рекомендації автора по виявленій проблематиці мають бути підтвердженими самостійними розрахунками з використанням елементів моделювання, розроблених під час підготовки другої частини кваліфікаційної роботи. В обґрунтування пропозицій доцільно використати сучасні економіко-математичні методи і моделі та оцінити ймовірність здійснення запропонованих рекомендацій в умовах невизначеності, тобто з урахуванням ризику. Для цього автором можуть застосовуватися як вже відомі формули та моделі, так і розроблені ним самостійно.

Не може розглядатися проблематика, яка не випливає та не доводиться результатами самостійного аналізу автора, а є лише запозиченою із публікацій у фаховій та періодичній літературі.

Рекомендований обсяг третього розділу – 20 –25 сторінок.

НАПРЯМ ДОСЛІДЖЕННЯ – СФЕРА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У **першому розділі** кваліфікаційної роботи **розглядаються теоретичні, методологічні та нормативно-правові засади дослідження.** Цей розділ є фундаментальною теоретичною передумовою для подальшого аналізу та розв'язання прикладних проблем, що випливають із теми роботи.

У процесі написання розділу здобувач вищої освіти має продемонструвати свої науково-дослідницькі компетентності, розкрити сучасний стан наукової думки з обраної проблематики, проаналізувати базові теорії й концепції, здійснити критичний огляд вітчизняних та зарубіжних наукових джерел. На основі досліджуваного матеріалу автор повинен висловити й аргументувати власну наукову позицію та чітко сформулювати проблемні питання, які потребують розв'язання. Це, у свою чергу, слугуватиме надійним

підґрунтям для розробки альтернативних авторських пропозицій у подальших розділах роботи.

При викладенні матеріалу першого розділу обов'язковому висвітленню підлягають такі методологічні блоки:

Економічна сутність та теоретичний базис. Опис існуючих економічних, управлінських та фінансових концепцій щодо проблеми дослідження. Спираючись на сучасну макро- та мікроекономічну теорію, здобувачу необхідно вказати, які загальні економічні закони є передумовою для розкриття теми, та обґрунтувати базову концепцію, що використовуватиметься як теоретична платформа у наступних розділах.

Законодавче та нормативно-правове регламентування. Обов'язковий глибокий аналіз діючої законодавчої бази України та нормативно-правових актів Національного банку України (постанов, інструкцій, положень), які регулюють досліджуваний напрям банківської діяльності. Наукова критика має бути спрямована на виявлення застарілих норм, суперечливостей у законодавстві чи регуляторних обмежень, які негативно впливають на функціонування банківських установ. Будь-які критичні зауваження та власна думка автора мають бути чітко та всебічно обґрунтовані.

Методичний інструментарій аналізу та управління. Критичний огляд існуючих вітчизняних і зарубіжних методик аналізу та методів управління предметом дослідження. Здобувачу необхідно визначити їхні переваги та недоліки, оцінити можливість їх застосування в сучасних реаліях з урахуванням наявного інформаційного забезпечення і тенденцій розвитку банківського менеджменту. За результатами огляду автор повинен аргументувати вибір саме тієї методики, яка буде застосована для практичних розрахунків у другому та третьому розділах роботи, а також окреслити можливі шляхи її вдосконалення чи адаптації.

З урахуванням зазначених вимог, рекомендована структура першого розділу кваліфікаційної роботи має містити **3–4 логічно пов'язаних підрозділи** у межах такої орієнтовної архітектури:

– економічна сутність, роль і значення досліджуваної категорії в діяльності банківських установ.

– огляд сучасних економічних, управлінських та фінансових теорій (концепцій) щодо проблеми дослідження.

– законодавче та нормативно-правове регламентування аналізованого напряму банківської діяльності (включаючи регуляторні акти НБУ).

– науково-методичний інструментарій оцінки, аналізу та управління предметом дослідження.

Рекомендований обсяг цього розділу: 25 – 30 сторінок.

У **другому розділі** кваліфікаційної роботи **досліджується сучасна банківська практика стосовно об'єкта та предмета дослідження.** Автором здійснюється глибокий критичний аналіз практичних матеріалів, що всебічно характеризують діяльність банку в розрізі обраної теми. Результати аналізу є аналітичним підґрунтям для виявлення деструктивних тенденцій, «вузьких місць» та позитивних сторін у функціонуванні фінансової установи, а також для формування базису під розробку прикладних рекомендацій у третьому розділі.

Основні вимоги до аналітичного блоку передбачають його поглиблення шляхом розширення інформаційної бази, що включає:

– описові та аналітичні дані щодо функціонування банківської системи України в цілому (для порівняльного аналізу);

– фінансову, статистичну та управлінську звітність банку за останні **3 роки** з метою проведення якісного трендового й факторного аналізу;

– використання внутрішньої позаоблікової інформації, довідок, нормативних та внутрішніх положень банку для детального з'ясування причинно-наслідкових зв'язків.

Структурно у другому розділі доцільно виділити **3–4 відносно самостійних підрозділи**, які мають логічно розкривати такі обов'язкові етапи дослідження:

- Організаційно-економічна характеристика банку та його місце на фінансовому ринку.

У цьому підрозділі надається стисла загальна характеристика банку - об'єкта дослідження, визначаються правові підстави його діяльності (ліцензії, дозволи НБУ), аналізується форма власності, структура акціонерного капіталу та мережа філій/відділень. Особливу увагу слід приділити стратегічним орієнтирам установи: її філософії, місії, пріоритетним напрямам діяльності, а також адаптації менеджменту й маркетингу до умов макроекономічної нестабільності, цифровізації та викликів воєнного стану. Величезні хронологічні таблиці з етапами розвитку банку доцільно виносити у додатки.

Обов'язковим елементом є визначення місця банку в банківській системі України. Для цього проводиться порівняльний аналіз показників установи як у розрізі загальносистемних тенденцій, так і в межах конкретної групи банків (відповідно до поточної класифікації НБУ).

Цей етап передбачає оцінку динаміки та структури ключових агрегованих показників діяльності банку за 3-річний період: активів, зобов’язань, власного капіталу та фінансових результатів. Дослідженню підлягає позиція банку у вітчизняних рейтингах.

Примітка: Якщо тема кваліфікаційної роботи безпосередньо збігається із зазначеними показниками (наприклад, присвячена управлінню прибутковістю банку), у загальному оглядовому підрозділі вони наводяться виключно в агрегованій формі, тоді як їх детальний, поглиблений аналіз переноситься у наступні профільні підрозділи. Інформаційним забезпеченням цього етапу, окрім звітності банку, можуть слугувати аналітичні огляди НБУ та матеріали періодичних наукових видань банківського спрямування.

- Поглиблений аналіз стану предмета дослідження (профільні підрозділи).

У цих підрозділах здійснюється всебічний аналіз конкретної проблеми, що винесена в тему роботи. Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- дослідити специфічні вихідні показники предмета дослідження в динаміці за 3 роки та виявити чіткі тенденції їх зміни;
- застосувати сучасний аналітичний апарат: методи структурно-динамічного, порівняльного, системного та факторного аналізу із залученням принципів логіко-змістовного та економіко-статистичного дослідження;
- на основі аналізу фактичного матеріалу, особистих спостережень під час проходження практики та критичного оцінювання банківських операцій розкрити реальний стан справ, виявити ключові недоліки, хронічні проблеми та причини їх виникнення;
- змоделювати та оцінити вплив наявного рівня досліджуваних показників на загальну фінансову стабільність, платоспроможність або комерційну ефективність діяльності банку в цілому.

Загальні вимоги до оформлення та викладів матеріалу у розділі:

Другий розділ має бути максимально насиченим фактичною та ілюстративною інформацією. Усі аналітичні висновки автора повинні підтверджуватися коректно оформленими статистичними таблицями, графіками, діаграмами, схемами та картограмами, що відображають результати роботи банку за останні 3 роки.

У тексті слід чітко розмежовувати джерела походження використаної інформації: що є запозиченим із наукової літератури та нормативно-правової бази, що отримано безпосередньо з офіційної публічної чи внутрішньої звітності банку, а які аналітичні висновки, коефіцієнти, матриці чи економетричні моделі є результатом власних самостійних розрахунків і спостережень здобувача.

Критеріями успішного виконання другого розділу кваліфікаційної роботи виступають:

- наявність, системність і глибина **особистого аналізу** автора, відсутність механічного копіювання текстових звітів банку;

● точність, обґрунтованість та переконливість узагальнень, чітке формулювання існуючих деструктивних факторів та невикористаних резервів за темою дослідження.

Розділ обов'язково завершується узагальнюючим аналітичним висновком (оцінкою одержаних результатів), який слугує безпосереднім містком до розробки проектно-рекомендаційної частини роботи.

Рекомендований обсяг розділу – 30 – 35 сторінок.

Третій розділ кваліфікаційної роботи є прикладним і ***має містити комплекс авторських рекомендацій,*** спрямованих на досягнення мети дослідження, поставленої у вступі. Усі пропозиції повинні логічно випливати з результатів аналізу, проведеного у другому розділі, бути науково аргументованими, обґрунтованими та обов'язково супроводжуватися відповідними прикладними розрахунками.

Рекомендації здобувача вищої освіти можуть стосуватися таких напрямів:

– підвищення загальної ефективності та фінансової стійкості банківської діяльності;

– покращення цільових фінансових показників (рентабельності, капіталізації, маржинальності) та оптимізації структури балансу банку;

– імплементації передового міжнародного досвіду й стандартів (зокрема, Базельського комітету) у вітчизняну банківську практику;

– удосконалення аналітичного інструментарію фінансової установи (моделей оцінки кредитоспроможності, скорингових систем, методів андерайтингу, прогнозування ліквідності тощо);

– оптимізації систем корпоративного управління, внутрішнього контролю та банківського менеджменту;

– підвищення рівня конкурентоспроможності банку на ринку фінансових послуг та зростання його ринкової вартості;

– виявлення резервів нарощування прибутковості та мінімізації операційних витрат банку;

– розробки комплексних заходів із нейтралізації та зниження рівня банківських ризиків (кредитного, ліквідності, ринкового, операційного тощо);

– застосування методів економіко-математичного моделювання для вирішення стратегічних управлінських завдань банку;

– використання інструментів фінансової інженерії для розробки та впровадження нових інноваційних банківських продуктів і послуг тощо.

Розробка рекомендацій щодо вдосконалення досліджуваного об'єкта має безпосередньо спиратися на результати аналізу, проведеного у попередньому (другому) розділі роботи. Автору необхідно чітко визначити сутність пропонованих управлінських змін, спрогнозувати їхні потенційні наслідки та обґрунтувати доцільність їх реалізації із залученням найкращих світових фінансових практик.

Пропозиції автора повинні обов'язково містити прагматичні розрахунки, які передбачають або отримання прямого економічного ефекту від впровадження заходів, або покращення ключових фінансових коефіцієнтів банку. У процесі обґрунтування автор може застосовувати як загальновідомі фінансово-економічні формули й моделі, так і розроблені самостійно науково-методичні результати. **Важливо:** авторські пропозиції з відповідними розрахунками мають бути розроблені не менше ніж за **трьома альтернативними або взаємопов'язаними напрямами**.

Повна відсутність практичних розрахунків у третьому розділі є підставою для недопуску кваліфікаційної роботи до захисту.

Зміни у фінансових індикаторах банку, що відбудуться внаслідок реалізації обчислених рекомендацій, доцільно відобразити у прогнозних фінансових звітах в агрегованій формі, а саме у:

– Прогнозному балансі (Звіті про фінансовий стан);

– Прогнозному звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід);

- Прогнозному звіті про рух грошових коштів;
- Прогнозному звіті про власний капітал.

Після побудови прогнозних фінансових звітів банку необхідно здійснити порівняльний аналіз із фактичними даними за останній звітний період і визначити, яким чином запропоновані рекомендації вплинули на загальний фінансовий стан, ліквідність, платоспроможність та фінансові результати банківської установи. Альтернативним варіантом прикладного наповнення розділу може бути вдосконалення існуючих або розробка власних авторських методик оцінки чи розрахунку показників, що становлять безпосередній предмет дослідження.

Для поглиблення наукової та практичної цінності роботи здобувачу доцільно здійснити оцінку ризиків впровадження наданих пропозицій або загальну оцінку ризиків в управлінні банком, розробивши систему заходів для мінімізації їхнього негативного впливу.

Стан економічної невизначеності обумовлений неможливістю абсолютно точно передбачити всі майбутні екзогенні та ендогенні фактори, що впливатимуть на банківський сектор. З огляду на постійну наявність ризику невиконання або часткового виконання запропонованого плану з удосконалення діяльності банку, кожну рекомендацію необхідно розглянути у кількох варіантах. Для цього здійснюється моделювання ситуації шляхом розрахунку можливих змін показників за двома основними сценаріями розвитку подій: **оптимістичним** та **песимістичним**.

При оцінці ризиків впровадження пропонованих заходів допускається використання різноманітного аналітичного інструментарію, зокрема:

- розрахунку середнього квадратичного відхилення та коефіцієнта варіації (як кількісних оцінок міри ризику);
- побудови «дерева рішень»;
- використання імовірнісного прогнозування (методів експертних оцінок);
- методу ставки дисконтування, скоригованої з урахуванням ризику;
- методу безризикового еквівалента;
- методу аналізу чутливості (реагування цільових показників на зміну чинників);
- прийомів сценарного моделювання ситуацій тощо.

Якщо в роботі проводиться загальна оцінка ризиків у системі банківського менеджменту, автору необхідно ідентифікувати загрози, що здатні викликати фінансові втрати, й окреслити ті з них, які є найбільш суттєвими для об’єкта дослідження у перспективному періоді. Після ідентифікації ризиків здобувач має запропонувати комплексну систему заходів щодо їх нейтралізації або зниження рівня їх деструктивного впливу на капітал та активи банку. До таких заходів можуть належати: уникнення ризику, страхування, формування внутрішніх резервів (самострахування), лімітування, хеджування фінансовими інструментами, використання правових та організаційних механізмів тощо.

У кінці розділу обов'язково формулюється узагальнюючий підсумок щодо синергетичного ефекту та підвищення загальної ефективності функціонування банку в результаті реалізації всього комплексу запропонованих автором рекомендацій.

Зміни в фінансових показниках банку, які відбудуться внаслідок обрахованих рекомендацій ***доцільно відобразити в прогнозних фінансових звітах в агрегованій формі*** (Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал). Після побудови прогнозних фінансових звітів банку необхідно провести порівняння з фактичними даними за останній звітний період і визначити яким чином пропоновані рекомендації вплинули на фінансовий стан і фінансові результати банку.

Для поглиблення дієвості наданих рекомендацій можливо здійснити оцінку ризиків їх впровадження або оцінку ризиків в управлінні банком та розробку заходів зменшення їх негативного впливу.

Рекомендований обсяг третього розділу – 20- 25 сторінок.

4.2.6.3. Висновки. Є завершальною частиною КМР і містять стислий виклад актуальності теми, зроблених оцінок та узагальнень під час аналізу, а також пропозиції

автора. У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх використання. Ознайомлення з текстом висновків повинно сформувати уявлення про ступінь досягнення автором поставленої мети і завдань кваліфікаційної роботи. Обсяг висновків – 5-7 сторінок.

4.2.7. Список використаних джерел. Список використаних джерел повинен містити ті джерела, на які спирався здобувач при виконанні кваліфікаційної магістерської роботи, зокрема, нормативно-правові документи, що регулюють питання забезпечення систем управління фінансами підприємств, установ і організацій, наукову літературу з предметної області спеціальності, яка безпосередньо пов'язана з темою кваліфікаційної роботи, практичні матеріали діяльності інституційних одиниць тощо. Список джерел оформлюють відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

У списку використаних джерел бібліографічні описи подають за вибором автора роботи:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Порядкові номери бібліографічних описів у списку використаних джерел мають відповідати посиланням на них у тексті кваліфікаційної магістерської роботи (номерні посилання)

4.2.8. Додатки (Додаток К). До додатків можуть включатися матеріали, необхідні для повноти розкриття змісту кваліфікаційної роботи, зокрема:

- проміжні розрахунки та формули;
- допоміжні таблиці та дані;
- протоколи, акти впровадження, розрахунки економічного ефекту, листи підтримки;
- інструкції, методики, описи алгоритмів, що не є основними результатами роботи;
- тексти програм або їх фрагменти, розроблені у процесі виконання роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- інші матеріали.

4.3.4. Рецензія (Додаток Д)

Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти підлягають обов'язковому рецензуванню з метою об'єктивного оцінювання їх якості.

Рецензентами можуть призначатися науково-педагогічні, педагогічні та наукові працівники університету та інших закладів вищої освіти, а також фахівці підприємств, установ і організацій (за їх згодою).

Рецензент готує рецензію на кваліфікаційну роботу, в якій висвітлює актуальність і практичне значення роботи, визначає її позитивні сторони, зазначає недоліки або дискусійні питання, оцінює якість запропонованих рішень і їх практичну цінність, а також формулює загальний висновок щодо рекомендації роботи до захисту в екзаменаційній комісії.

Рецензія оформлюється відповідно до встановленої форми (**додаток Д**). Якщо рецензент є науково-педагогічним працівником іншого закладу вищої освіти або фахівцем підприємств/установ/організацій, рецензія завіряється печаткою організації, де працює рецензент та подається на кафедру до офіційного захисту кваліфікаційної магістерської роботи на засіданні екзаменаційної комісії.

5. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

З метою забезпечення належного рівня оформлення кваліфікаційних робіт на кафедрі здійснюється нормоконтроль. Нормоконтроль здійснюється керівником кваліфікаційної роботи та/або іншими науково-педагогічними працівниками, визначеними кафедрою.

Викладення тексту й оформлення кваліфікаційної магістерської роботи виконують за положеннями стандарту ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» та відповідно до Вимог з оформлення письмових робіт у Державному університеті економіки і технологій (https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/263/vimog.pdf).

Робота оформлена не у відповідності до вказаних вимог повертається на доопрацювання.

6. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

6.1. Підготовка до захисту КМР

Процедурі захисту кваліфікаційної роботи за рішенням кафедри може передувати попередній її розгляд. Метою попереднього розгляду є експертиза відповідності рівня кваліфікаційної магістерської роботи встановленим вимогам згідно даних Методичних рекомендацій до виконання кваліфікаційної магістерської роботи для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», апробація доповіді здобувача, його готовність відповідати на можливі запитання членів державної екзаменаційної комісії.

Під час розгляду кваліфікаційної магістерської роботи викладачі кафедри (члени комісії):

– уважно вивчають структуру, зміст роботи, звертають увагу на її оформлення, відповідність вимогам до кваліфікаційних робіт згідно даних Методичних рекомендацій до виконання кваліфікаційної магістерської роботи для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»;

– заслуховують доповідь здобувача (з обов'язковим використанням ілюстративних матеріалів).

За результатами попереднього відкритого голосування простою більшістю голосів членів кафедри (членів комісії) та присутніх керівників приймається рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту на засіданні екзаменаційної комісії (якщо кваліфікаційна магістерська робота виконана на відповідному науковому та професійному рівнях) чи недопуску (якщо кваліфікаційна магістерська робота не відповідає встановленим вимогам до кваліфікаційних робіт).

Після попереднього захисту кафедра вирішує питання щодо допуску здобувача до захисту кваліфікаційної роботи. Допущена до захисту робота реєструється секретарем екзаменаційної комісії та направляється на рецензування.

При підготовці кваліфікаційної магістерської роботи до захисту важливе значення слід приділяти ілюстративному матеріалу, до якого включають найважливіші рисунки, схеми, таблиці, діаграми з тексту кваліфікаційної роботи з відповідними назвами, нумерацією та посиланнями (10-15 ілюстрацій). На титульному аркуші ілюстративного матеріалу слід вказати прізвище, ім'я, по-батькові автора кваліфікаційної роботи, тему, об'єкт дослідження.

Також здобувач вищої освіти до захисту повинен підготувати із застосуванням відповідного програмного забезпечення презентацію, в яку включають найважливіші рисунки, схеми, таблиці, діаграми з тексту кваліфікаційної роботи (не менше 10-15 ілюстрацій).

У процесі підготовки до захисту кваліфікаційної магістерської роботи здобувач має ознайомитись з відгуком керівника роботи, рецензією, підготувати відповіді по суті

зроблених зауважень та тези доповіді. Тези доповіді та ілюстративний матеріал треба погодити з керівником кваліфікаційної магістерської роботи.

У тезах доповіді здобувачу слід розкрити актуальність обраної теми, дати характеристику об'єкта і предмета дослідження та доповісти про отримані результати, основні висновки і пропозиції, які він сформував через дослідження обраної теми. Під час доповіді необхідно звертати увагу членів екзаменаційної комісії на демонстраційний матеріал, коротко пояснюючи його зміст, і на пропозиції, які подані у відповідному розділі кваліфікаційної магістерської роботи.

Захист кваліфікаційної роботи проводиться публічно у терміни, визначені Графіком освітнього процесу та затверджені Першим проректором Університету на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

До захисту допускаються роботи, які відповідають вимогам даних Методичних рекомендацій до виконання кваліфікаційної магістерської роботи для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Кваліфікаційна магістерська робота не допускається до захисту, якщо:

– робота представлена керівнику на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, встановлених графіком підготовки кваліфікаційної магістерської роботи;

– структура та оформлення кваліфікаційної магістерської роботи не відповідає вимогам даних Методичних рекомендацій до виконання кваліфікаційної магістерської роботи для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»;

– в роботі відсутнє економічне обґрунтування пропонованих рекомендацій;

– виявлений плагіат, який не усунений на етапі готовності роботи та наступного доопрацювання;

– робота недбало оформлена.

Обов’язковим є представлення остаточного варіанту кваліфікаційної магістерської роботи в **електронному вигляді** секретарю екзаменаційної комісії з **обов’язковим накладенням електронного цифрового підпису.**

6.2. Порядок захисту КРМ

Порядок захисту КМР встановлюється «Положенням про екзаменаційну комісію з атестації здобувачів вищої освіти» https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/263/pol_ekz.pdf .

До захисту кваліфікаційної магістерської роботи наказом ректора допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно виконали всі вимоги навчального плану (завершили теоретичне і практичне навчання без академічної заборгованості).

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється здобувачем перед екзаменаційною комісією (ЕК) на відкритому засіданні.

Мета захисту – визначити рівень знань здобувача з обраної теми, ступінь володіння теоретичним та практичним матеріалом підготовленої ним кваліфікаційної магістерської роботи і рівень набутих здобувачем програмних компетентностей та програмних результатів навчання.

Регламент захисту кваліфікаційних робіт включає:

1. Оголошення секретарем ЕК інформації про кваліфікаційну роботу, що представлена до захисту, а саме: прізвища, імені та по батькові здобувача вищої освіти, теми кваліфікаційної роботи та здобутків здобувача вищої освіти (наукових, творчих, рекомендації кафедри).

2. Доповідь здобувача вищої освіти (10 хвилин) у довільній формі про сутність кваліфікаційної роботи, основні наукові рішення, отримані результати та ступінь виконання завдання. При цьому використовуються різні форми візуалізації доповіді та технічні засоби (слайди, мультимедійні проектори, відеоапаратура тощо).

3. Відповіді на запитання членів ЕК. Запитання можуть стосуватися теми

кваліфікаційної магістерської роботи і носити загальний характер – у межах освітніх компонентів освітньої програми, які опановувалися здобувачами вищої освіти в Університеті. З дозволу Голови ЕК питання можуть задавати всі присутні на захисті.

4. Оголошення секретарем ЕК відгуку керівника кваліфікаційної магістерської роботи або виступ керівника зі стислою характеристикою роботи здобувача вищої освіти в процесі підготовки кваліфікаційної роботи (до двох хвилин).

5. Оголошення секретарем ЕК рецензії на кваліфікаційну роботу;

6. Відповіді здобувача вищої освіти на зауваження керівника кваліфікаційної магістерської роботи та рецензента (3-5 хвилин);

7. Оголошення головою ЕК (заступником голови ЕК) про закінчення захисту.

При проведенні захисту кваліфікаційної роботи кожний член ЕК оцінює якість роботи та якість її захисту за 100-бальною шкалою, згідно з критеріями оцінювання та з урахуванням рівня теоретичної, наукової і практичної підготовки здобувача вищої освіти. Після закінчення захисту, на закритому засіданні ЕК, підраховується середній бал оцінок Голови та членів ЕК, який вноситься до протоколу і, далі переводиться до оцінок шкал: національної та ЄКТС. Результат здобувачам вищої освіти оголошується у день захисту.

Якщо захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, ЕК встановлює, чи може здобувач вищої освіти представити до повторного захисту ту саму роботу з відповідним доопрацюванням, чи він зобов’язаний опрацювати нову тему, визначену кафедрою для захисту у наступному навчальному році, про що у протоколах проводиться відповідний запис.

Після захисту протоколи засідання ЕК, звіти голів ЕК та кваліфікаційні роботи передаються в архів Університету після закінчення роботи ЕК, де вони зберігаються відповідно до вимог чинного законодавства, і розміщуються в репозитарії.

Особливості дистанційного захисту кваліфікаційних магістерських робіт

1. Захист кваліфікаційних робіт відбувається очно. У випадку, якщо здобувач вищої освіти з поважних причин (навчання за кордоном (здобуття подвійного диплому) не може фізично бути присутнім на захисті кваліфікаційної роботи, адміністрація, за заявою випускника, може прийняти рішення про дистанційний захист (on-line-захист) кваліфікаційної роботи (за умови створення правових і організаційних умов та інформаційно-технологічних засобів, що забезпечують гарантований рівень ідентифікації здобувача вищої освіти).

2. On-line-захист кваліфікаційних робіт – це інноваційна технологія, в якій використовується спеціальна інформаційна система і відео-конференц-зв'язок. Захист проходить публічно в формі відеоконференції через сервіс Zoom. В іншому вона нічим не відрізняється від звичної: на відеоконференції присутні голова Екзаменаційної комісії та її члени.

3. При on-line-захисті (ініційованому здобувачем вищої освіти) Екзаменаційна комісія не надає тому, хто захищається, апаратно-програмні засоби і не несе відповідальності за можливі збої в роботі програмно-апаратних засобів під час захисту.

4. При виборі захисту on-line за допомогою Zoom, необхідно завчасно привести в робочий режим персональний комп'ютер, оцінити стан підключення до світової мережі і роботу веб-камери, рекомендується додатково використовувати гарнітуру (навушники). За правильну роботу обладнання відповідає особисто здобувач.

Організація атестації осіб у формі захисту кваліфікаційної роботи з використанням дистанційних технологій здобуття освіти в умовах карантину та воєнного стану

1. Атестація осіб у формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи з використанням дистанційних технологій навчання буде здійснюватися у період, визначений графіком освітнього процесу, на платформі Zoom з використанням точок доступу членів ЕК та самих здобувачів освітнього ступеня.

2. Забезпечує злагоджену роботу комісій для кожної спеціальності відповідний секретар екзаменаційної комісії (ЕК), використовуючи платформу Zoom Університету.

3. Засідання комісій відбувається у дату та час, визначений розкладом, що оприлюднюється на сайті Університету. Оголошення про публічний захист кваліфікаційних робіт та посилання на платформу також оприлюднюється на офіційному сайті Університету.

4. Не пізніше дня, що передує дню захисту, секретар ЕК робить розсилку посилання на платформу, де проходитиме захист, членам ЕК та здобувачам вищої освіти, які мають захищати кваліфікаційні роботи у цей день.

5. Здобувачі вищої освіти повинні заздалегідь (не менш ніж за 10 днів до початку атестації) узгодити з із секретарем ЕК актуальну адресу електронної пошти та телефон для зв'язку із месенджером, на які буде відправлено посилання на Zoom-конференцію.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Критерії оцінювання КМР є методичним засобом, що використовується ДЕК з метою виявлення відповідності набутих компетенцій та програмних результатів навчання здобувача вищої освіти вимогам освітньо-професійної програми. У процесі визначення підсумкової оцінки враховується ряд важливих показників якості кваліфікаційної роботи:

1. Оцінювання якості виконання змістових аспектів кваліфікаційної роботи: актуальність обраної теми дослідження; спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій; відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям і завданням; широта і адекватність методологічного та діагностичного апарату; наявність альтернативних підходів до вирішення визначених проблем; рівень обґрунтування запропонованих рішень; ступінь самостійності проведення дослідження; академічний стиль автора при підготовці кваліфікаційної роботи; якість оформлення, дотримання графіку підготовки кваліфікаційної роботи.

2. Оцінювання за результатами захисту кваліфікаційної роботи: уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження; здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди; загальний рівень підготовки здобувача; володіння культурою презентації.

Для оцінювання КМР застосовується 100-балова шкала. Отримана здобувачем підсумкова оцінка у балах одночасно фіксується у протоколі засідання ДЕК у 4-бальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно» чи «незадовільно»), та за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Підсумкова оцінка формується з урахуванням таких складових:

- якість виконання кваліфікаційної роботи — до 70 балів;
- представлення результатів кваліфікаційної роботи — до 10 балів;
- відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії — до 20 балів.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи доводяться до відома здобувачів вищої освіти до початку її виконання.

Під час **оцінювання якості виконання кваліфікаційної роботи** враховуються відповідність змісту роботи поставленій меті та завданням, повнота й глибина розкриття теми, обґрунтованість застосованих методів, якість аналізу та отриманих результатів, аргументованість висновків і запропонованих рішень, самостійність виконання, практична або наукова цінність отриманих результатів відповідно до рівня вищої освіти та специфіки освітньої програми.

Якість представлення результатів кваліфікаційної роботи оцінюється з урахуванням логічності, послідовності та структурованості викладу, здатності виокремити й представити основні результати роботи, обґрунтованості висновків, дотримання встановленого регламенту та якості використання засобів представлення інформації.

Під час оцінювання відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії враховуються повнота, точність та аргументованість відповідей, рівень володіння

матеріалом кваліфікаційної роботи та здатність обґрунтовувати отримані результати й зроблені висновки.

Після завершення захисту екзаменаційна комісія проводить закрите засідання, на якому ухвалює рішення щодо оцінювання кваліфікаційної роботи та присвоєння здобувачу відповідної освітньої кваліфікації (у разі успішного проходження атестації).

Порядок формування підсумкової оцінки, її складові, критерії оцінювання та вимоги до визначення рівня досягнення програмних результатів навчання встановлюються розділом 7 «Оцінювання кваліфікаційних робіт» Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Державному університеті економіки і технологій (https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/270/pol_ocin.pdf).

Кваліфікаційна робота вважається успішно захищеною, якщо здобувач вищої освіти за результатами її оцінювання отримав не менше 60 балів.

У разі отримання незадовільної оцінки за результатами захисту кваліфікаційної роботи повторна атестація здійснюються відповідно до Положення про атестацію здобувачів вищої освіти в Державному університеті економіки і технологій (https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/263/pol_ekz.pdf).

Для підрахунку підсумкових результатів захисту КМР керівником та екзаменаційною комісією заповнюється оцінювальний лист (**додаток М**).

8. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Підготовка та захист кваліфікаційної магістерської роботи здійснюються з дотриманням принципів академічної доброчесності, які є невід'ємною складовою забезпечення якості вищої освіти та формування професійної етики майбутнього фахівця. Академічна доброчесність передбачає чесність, самостійність, відповідальність і прозорість у процесі підготовки кваліфікаційної магістерської роботи та представлення її результатів.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані самостійно висвітлювати зміст розділів кваліфікаційної магістерської роботи, використовувати достовірні дані та коректно оформлювати результати власної роботи. У кваліфікаційній магістерській роботі мають бути належним чином оформлені посилання на нормативно-правові акти, наукові джерела, статистичні та аналітичні матеріали, що використовувалися під час її підготовки.

Перевірка кваліфікаційних магістерських робіт на наявність ознак академічного плагіату є обов'язковою.

Технічна перевірка здійснюється за допомогою програми StrikePlagiarism.com. Для дотримання здобувачами академічної доброчесності та усунення недобросовісного ставлення здобувачів до підготовки кваліфікаційної роботи перед перевіркою остаточного варіанту кваліфікаційної роботи на плагіат здобувач подає на кафедру власноруч складену заяву (декларацію) про дотримання академічної доброчесності відповідної форми.

Після перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат формується звіт подібності, який полегшує здійснення незалежної оцінки досліджуваного тексту (вказує на кількість запозичених фрагментів та їхні джерела).

Результат перевірки кваліфікаційної магістерської роботи на академічний плагіат оформлюються коротким звітом, який формується програмою StrikePlagiarism.com. Даний звіт додається до кваліфікаційної роботи. Якщо робота не проходить встановлені критерії унікальності, то вона доопрацьовується і проходить перевірку на плагіат повторно. Повторна перевірка кваліфікаційної магістерської роботи допускається не більше трьох раз.

Для здобувачів освіти другого освітнього рівня встановлюються наступні критерії допуску кваліфікаційної магістерської роботи за результатами перевірки за допомогою програми StrikePlagiarism.com.:

0 – 35,99% схожості - висока оригінальність тексту роботи; робота допускається до захисту або (та) опублікування;

36,00-50,99% схожості - достатня оригінальність тексту роботи; робота може бути допущена до захисту або (та) опублікування (за умови ухвали такого рішення на засіданні кафедри);

51,00-69,99% схожості - середня оригінальність тексту роботи; робота може бути допущена за умови доопрацювання та повторної перевірки;

70,00% і більше схожості - низька оригінальність тексту роботи; робота потребує розгляду на засіданні кафедри щодо її допуску до захисту та в разі необхідності доопрацювання та повторної перевірки.

Кваліфікаційні роботи, які не відповідають встановленому критерію унікальності, до захисту не допускаються.

Програма StrikePlagiarism.com. надає інформацію, яка дозволяє провести незалежну оцінку запозичень, знайдених у перевіреному документі. Метою програми є не декларувати, чи текст був написаний автором самостійно чи ні, а надати необхідні дані для формування думки щодо його оригінальності. Таким чином, звіт подібності завжди перевіряється компетентною особою кафедри. Зокрема, **документ не повинен оцінюватися виключно за відсотками коефіцієнтів подібності.**

Якщо на засіданні кафедри прийнято рішення про необхідність доопрацювання та повторної перевірки кваліфікаційної магістерської роботи здобувача освіти, здобувач має право протягом трьох робочих днів подати керівнику доопрацьований текст кваліфікаційної роботи з належно оформленими посиланнями на першоджерела.

Порушеннями академічної доброчесності під час підготовки кваліфікаційної магістерської роботи вважаються, зокрема:

– академічний плагіат та самоплагіат;
– подання результатів чужої роботи як власних (приписування авторства);
– фабрикація або фальсифікація даних;
– використання готових або типових звітів без належного опрацювання та адаптації до умов конкретної бази практики;
– недоброчесне використання результатів, створених із застосуванням генеративного штучного інтелекту;
– інші форми недоброчесної поведінки, визначені чинним законодавством та внутрішніми нормативними документами Університету.

Застосування заходів академічної відповідальності здійснюється відповідно до вимог Положення про академічну доброчесність у Державному університеті економіки і технологій https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/243/pol_AD.pdf

Особливої уваги потребує контроль використання ШІ та технологій з підтримкою ШІ.

Університет визнає зростаючу роль технологій штучного інтелекту (ШІ) у проведенні досліджень та підготовки кваліфікаційних робіт і підтримує їх відповідальне використання за умови дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та відтворюваності результатів досліджень. Використання технологій штучного інтелекту під час підготовки кваліфікаційної магістерської роботи допускається як допоміжного інструменту**,** якщо воно відповідає принципам академічної доброчесності, не підміняє самостійну дослідницьку діяльність здобувача та здійснюється відповідно до Політики використання штучного інтелекту в Державному університеті економіки і технологій**.**

Політика використання штучного інтелекту в Державному університеті економіки і технологій: офіційна сторінка ДУЕТ «Штучний інтелект в ДУЕТ»

Підхід до використання технологій з ШІ визначає допустимі та недопустимі сфери застосування ШІ під час підготовки кваліфікаційної роботи, а також встановлює вимоги до розкриття інформації про його використання.

Допустимі сфери використання ШІ

Під час підготовки КМР технології генеративного штучного інтелекту можуть

використовуватися для генерування та уточнення ідей, структурування інформації, мовного і стилістичного редагування авторського тексту, перекладу, допомоги в опрацюванні та структуруванні даних, статистичному аналізі, моделюванні, програмуванні та підготовці ілюстративних матеріалів**,** якщо характер такого використання не суперечить вимогам Політики та не замінює власної інтелектуальної роботи здобувача, що відповідає рівням 1-3 Політики.

Усі результати, отримані із застосуванням ШІ, мають бути критично перевірені автором.

Недопустимі сфери використання ШІ

Забороняється:

- використання ШІ для створення основного наукового змісту (гіпотез, висновків, інтерпретацій) без належної перевірки та авторського внеску;
- подання згенерованого ШІ тексту як власного оригінального дослідження;
- фабрикація або фальсифікація даних за допомогою ШІ;
- використання ШІ для маніпулювання рецензуванням або приховування плагіату;
- створення фіктивних джерел, посилань або результатів.

Вимоги до розкриття інформації в разі використання ШІ

У разі використання ШІ автор зобов’язаний повідомити про це у рукописі. Здобувач освітнього процесу зобов'язаний відкрито вказати назву ШІ-моделі та характер її використання у структурному елементі роботи «ВСТУП».

Інформація, отримана за допомогою систем штучного інтелекту, не повинна використовуватися як достовірна лише на підставі відповіді такої системи**.** Фактичні твердження, статистичні дані, цитати, бібліографічні відомості та інша інформація, що має значення для дослідження, повинні перевірятися за науковими публікаціями, офіційними документами, базами даних або іншими авторитетними джерелами. Посилання в роботі здійснюється на фактично використане та перевірене джерело інформації, а не на згенероване системою ШІ посилання без його перевірки.

Використання систем штучного інтелекту не звільняє здобувача від академічної відповідальності за можливі помилки, недостовірні відомості, неправомірні запозичення, порушення авторських прав або інші порушення вимог академічної доброчесності.

Якщо використання генеративного штучного інтелекту мало суттєвий характер і вплинуло на процес підготовки або результати роботи**,** здобувач має прозоро зазначити мету, характер та обсяг його використання відповідно до вимог чинної Політики ДУЕТ. Використання ШІ не звільняє здобувача від необхідності пояснити й обґрунтувати під час захисту методологію дослідження, процедуру аналізу, отримані результати та власні висновки.

У разі виявлення прихованого, несанкціонованого використання ШІ (коли згенерований текст видається за власний інтелектуальний продукт без посилань), робота беззастережно відхиляється. Щодо порушників застосовуються дисциплінарні заходи, передбачені Положенням про академічну доброчесність в Університеті, а саме до недопуску до захисту КМР.

Науковий керівник має право з'ясувати характер використання здобувачем технологій штучного інтелекту, вимагати пояснення щодо походження окремих положень роботи, джерел отримання інформації та логіки сформульованих результатів і висновків. Під час захисту здобувач повинен бути здатним самостійно пояснити зміст, методику, результати та висновки кваліфікаційної роботи.

Якщо у викладача виникають обґрунтовані сумніви щодо самостійності виконання роботи, **застосовується процедура підтвердження авторства**: викладач має право ініціювати проведення усної співбесіди. Під час такої бесіди здобувач має продемонструвати розуміння матеріалу, логіку розрахунків, надати чернетки, історію змін у файлі або показати лог-файли промптів, якщо ШІ залучався як дозволений асистент.

Під час використання систем штучного інтелекту необхідно також дотримуватися

вимог щодо **захисту персональних, конфіденційних та інших даних з обмеженим доступом**.

Під час підготовки кваліфікаційної магістерської роботи здобувач може використовувати персональні дані учасників дослідження, внутрішні матеріали підприємств, установ та організацій, а також іншу інформацію, доступ до якої обмежено. Збирання, використання, зберігання та представлення таких даних має здійснюватися відповідно до законодавства України, нормативних документів Університету та умов, на яких відповідна інформація була отримана.

Основним нормативно-правовим актом у сфері обробки та захисту персональних даних є Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI**.**

Закон України «Про захист персональних даних» — офіційний вебпортал Верховної Ради України

Якщо дослідження передбачає опитування, інтерв'ю або інші форми безпосередньої взаємодії з учасниками, здобувач має забезпечити належне інформування учасників про мету дослідження та використання отриманої інформації. Збирати слід лише ті персональні дані, які необхідні для виконання завдань конкретного дослідження. Закон України «Про захист персональних даних» встановлює, що склад і зміст персональних даних мають бути відповідними, адекватними та ненадмірними щодо визначеної мети їх обробки.

Якщо ідентифікація конкретних осіб не є необхідною для досягнення мети і виконання завдань підготовки кваліфікаційної магістерської роботи, під час опрацювання та представлення результатів доцільно застосовувати анонімізацію або інші способи, що унеможливлюють ідентифікацію учасників**.** У тексті роботи не слід наводити персональні дані, розкриття яких не є необхідним для обґрунтування результатів дослідження.

Використання внутрішніх документів, корпоративних даних, матеріалів організацій та іншої інформації з обмеженим доступом допускається лише за наявності правових підстав для такого використання та з дотриманням установлених власником інформації умов доступу і поширення. Надання здобувачеві доступу до певної інформації не означає автоматичного дозволу на її оприлюднення у кваліфікаційній магістерській роботі**.**

Особливої обережності потребує використання персональних, конфіденційних та інших даних з обмеженим доступом під час роботи із системами штучного інтелекту. Такі дані не повинні вводитися до загальнодоступних систем генеративного штучного інтелекту**,** якщо здобувач не має належних правових підстав і дозволу на їх передавання та не забезпечено відповідного рівня захисту інформації.

Здобувач несе відповідальність за правомірність використання отриманих у процесі дослідження даних, дотримання визначених умов доступу до них та недопущення необґрунтованого розкриття персональної або конфіденційної інформації.

У разі виявлення порушень можуть бути застосовані такі заходи: відхилення рукопису кваліфікаційної роботи та не допуск її до захисту; направлення на доопрацювання для виправлення ситуації; інші дії відповідно до політики академічної доброчесності Університету.

9. АНТИКОРУПЦІЙНІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Учасники освітнього процесу зобов'язані повністю дотримуватись основних принципів запобігання корупції, забезпечувати регулярну оцінку корупційних ризиків у своїй діяльності, здійснювати відповідні заходи щодо упередження та врегулювання конфлікту інтересів та корупційних дій, що можуть виникнути при виконанні ними своїх обов'язків, які визначені нормами законодавства та локальними актами Університету.

Учасники освітнього процесу зобов'язані виконувати вимоги Закону України «Про запобігання корупції» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text

Учасникам освітнього процесу суворо забороняється прямо чи опосередковано використовувати свої права та повноваження чи пов'язані з ними можливості з метою

пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття пропозиції/обіцянки такої вигоди для себе чи інших осіб або давати пропозиції/обіцянки чи неправомірну вигоду особі, зазначеній у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй прав та повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

За вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень учасники освітнього процесу притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

_____
(повна назва інституту/факультету)

_____
(повна назва кафедри)

Завідувачу кафедри _____
_____
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)
здобувача(ки) групи_____
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)
_____

ЗАЯВА

Прошу затвердити тему кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр зі спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування».

Тема кваліфікаційної роботи українською мовою:
_____

Тема кваліфікаційної роботи англійською мовою (English title):
_____

_____
(підпис здобувача)

ПОГОДЖЕНО:
Керівник кваліфікаційної роботи:

_____ _____
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Додаток Б

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ/факультет	*інститут економіки та бізнес-освіти*
Кафедра	*фінансів і бухгалтерського обліку*
Спеціальність	*D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»*
Форма навчання	*денна /заочна*

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

_____

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

на тему _____

_____

(повна назва теми)

за матеріалами _____

_____

(повна назва бази дослідження)

науковий керівник _____ _____ _____

(наук. ступінь, вчене звання) *(підпис)* *(прізвище, ініціали)*

Робота допущена до захисту в ЕК
Протокол засідання кафедри
від _____ 20___р. № _____
Завідувач кафедри _____
(підпис)

__ _____ _ ___
Наук. ступень, вчене звання *Ініціали, прізвище*

Кривий Ріг – 20___

Додаток В

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ/факультет	*інститут економіки та бізнес-освіти*
Кафедра	*фінансів і бухгалтерського обліку*
Спеціальність	*D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»*
Форма навчання	*денна / заочна*

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри _____ _____
(підпис) (Прізвище, ініціали)
«____»_____ 20_____ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

1. Тема роботи_____
_____

Керівник роботи_____
затверджені наказом закладу вищої освіти від «___» _____ 20__ р. №_____

2. Строк подання здобувачем роботи до «___» _____ 20_____р.

3. Зміст кваліфікаційної роботи, об'єкт, предмет та мета дослідження:

Розділ 1.

Розділ 2.

Розділ 3.

Об'єкт дослідження:

Предмет дослідження:

Мета кваліфікаційної роботи:

5. Дата видачі завдання «_____» _____ 20____р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів МДР	Строк виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання етапів (дата, підпис)
1	Затвердження плану КБР		
2	Підготовка розділу 1		
3.	Підготовка розділу 2		
4	Підготовка розділу 3		
5	Написання вступу та висновків до КБР, оформлення супровідних документів		
6	Подання електронного варіанту КБР керівнику для перевірки дотримання академічної доброчесності		
7	Перевірка тексту КБР на дотримання академічної доброчесності		
8	Отримання відгуку від наукового керівника		
9	Отримання рецензії		
10	Подання кваліфікаційної роботи на перегляд завідувачу кафедри		
11	Реєстрація завершеної кваліфікаційної роботи		
12	Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі		
13	Підготовка до захисту в ЕК		

Завдання підготував науковий керівник _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завдання одержав _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток Г

Кафедра _____

ВІДГУК

на кваліфікаційну магістерську роботу

Здобувач вищої освіти:
_____
Освітня програма _____
Тема роботи: _____
_____
_____

Обсяг роботи: _____стор., _____ табл., _____ рис., _____ додатків, _____ бібліогр.

Самостійність розкриття теми: _____
_____
_____
_____
Оцінка самостійності при розкритті теми: _____
_____
_____
Наукова новизна отриманих результатів: _____
_____
_____
Практичне значення отриманих результатів _____
_____
_____
_____
Недоліки роботи: _____
_____
_____
_____
Висновок:
Кваліфікаційна робота_____
(рекомендується / не рекомендується до захисту)
Здобувач заслуговує на присудження ступеня магістра та присвоєння відповідної кваліфікації_____
(назва спеціальності)
Керівник кваліфікаційної роботи _____
(н.с, вч. зв., ініціали, прізвище) (підпис)
_____
(дата)

Додаток Д

Р Е Ц Е Н З І Я

на кваліфікаційну магістерську роботу здобувача освітнього ступеня «Магістр» Державного університету економіки і технологій

_____

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

На тему: _____
_____

1. *Актуальність і практичне значення роботи:* _____
_____
_____

2. *Позитивні сторони у роботі, які бажає підкреслити рецензент:*
_____
_____
_____
_____
_____

3. *Недоліки або дискусійні питання у роботі:* _____
_____
_____
_____

4. *Оцінка якості запропонованих здобувачем заходів і пропозицій, їх практична цінність:*
_____
_____
_____

5. Загальний висновок рецензента (рекомендувати чи не рекомендувати): _____
_____
_____

Рецензент: _____ _____
(підпис) (Прізвище, ініціали)

посада _____

Додаток Е

АНОТАЦІЯ

Коваленко А.С. Фінансова стійкість як ключовий фактор виживання бізнесу в умовах війни. – Рукопис.

Кваліфікаційна магістерська робота за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Державний університет економіки і технологій. Кривий Ріг, 20___.

Обсяг роботи: _____стор., _____ табл., _____ рис., _____ додатків, _____ бібліогр.

Кваліфікаційна магістерська робота присвячена дослідженню фінансової стійкості як фактору виживання бізнесу в умовах війни. Мета кваліфікаційної магістерської роботи - дослідження концептуальних і прикладних засад забезпечення фінансової стійкості бізнесу в умовах війни та обґрунтування напрямів її оптимізації. В роботі визначений економічний зміст фінансової стійкості та розкритий механізм її забезпечення. Розглянуто методичний інструментарій аналізу фінансової стійкості суб'єктів господарювання, а також методи та підходи до забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в умовах війни.

На прикладі ТОВ «РУДОМАЙН» проаналізовано показники фінансової стійкості, проаналізований капітал ТОВ «РУДОМАЙН» та джерела його формування, визначений тип та запас фінансової стійкості ТОВ «РУДОМАЙН». Виявлено ключові проблеми, які впливають на рівень фінансової стійкості ТОВ «РУДОМАЙН».

В роботі сформульовані власні пропозиції та обґрунтовані заходи з підтримки фінансової стійкості ТОВ «РУДОМАЙН». Значна увага приділена механізму управління ризиком фінансової стійкості та заходам з її утримання і консервації в умовах війни для ТОВ «РУДОМАЙН». Обґрунтований механізм підтримки фінансової стійкості ТОВ «РУДОМАЙН» через систему внутрішнього фінансування та планування оборотних коштів. Здійснена оптимізація фінансової структури ТОВ «РУДОМАЙН» у прогнозному періоді. Практичні рекомендації роботи мають прикладний характер і можуть бути використані для покращення управлінських процесів.

Ключові слова: фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, рентабельність, капітал, власний капітал, власні оборотні кошти.

Додаток Ж

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ
ВСТУП стор.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ ESG-ЧИННИКІВ У ФІНАНСОВУ СТРАТЕГІЮ КОМПАНІЇ
1.1. Трансформація сутності фінансової стратегії компанії в контексті ESG-принципів
1.2. Сучасні фінансові теорії та принципи ESG
1.3. Методи та інструменти управління фінансами з урахуванням ESG-чинників
Висновки до розділу 1
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ESG-ПРАКТИК ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ З ЇХ ІНТЕГРАЦІЇ У ФІНАНСОВУ СТРАТЕГІЮ НЕФІНАНСОВИХ КОМПАНІЙ
2.1. Аналіз сучасного стану та трендів інтеграції ESG- факторів у нефінансову звітність компаній
2.2. Оцінка «кращих практик» управління ESG-ризиками та напрями їх інтеграції у фінансові моделі українських компаній
2.3. Оцінка впливу ESG- факторів на фінансову стійкість компаній та рекомендації щодо переходу до інтегрованої фінансової стратегії
Висновки до розділу 2
РОЗДІЛ 3. СПІВПРАЦЯ МІЖ ФІНАНСОВИМИ ТА НЕФІНАНСОВИМИ КОМПАНІЯМИ В КОНТЕКСТІ ESG
3.1. Оцінка тенденцій та визначення можливостей використання боргових інструментів для фінансування сталих проєктів
3.2. Модернізація системи управління фінансами з урахуванням ESG-принципів: розробка інтегрованої системи фінансових KPI для сільськогосподарських компаній України
3.3. Вдосконалення механізмів фінансування сталості сільськогосподарських компаній України з урахуванням принципів ESG
Висновки до розділу 3
ВИСНОВКИ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

Додаток К

	КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	2023	01	01
за ЄДРПОУ	30115243		

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"

(найменування)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за Рік 2022 р.

Форма № 2 Код за ДКУД **1801003**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	*2010*	2 274 876	2 156 765
премії підписані, валова сума	*2011*	2 432 613	2 449 545
премії, передані у перестрахування	*2012*	89 714	135 915
зміна резерву незароблених премій, валова сума	*2013*	52 692	161 845
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	*2014*	(15 331)	4 980
Собівартість реалізованої продукції (товарів,робіт, послуг)	2050	(463 062)	(488 607)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	*2070*	904 319	1 142 848
Валовий: прибуток	2090	907 495	525 310
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	*2105*	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	*2110*	(52 664)	(51 152)
зміна інших страхових резервів, валова сума	*2111*	(30 060)	(10 796)
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	*2112*	(22 604)	(40 356)
Інші операційні доходи	2120	151 597	267 217
у тому числі: дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2121*	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2122*	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	*2123*	-	-
Адміністративні витрати	2130	(457 997)	(418 858)
Витрати на збут	2150	(2 110)	(3 293)
Інші операційні витрати	2180	(336 361)	(326 401)
у тому числі: витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2181*	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2182*	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	209 960	-
збиток	2195	(-)	(7 177)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	234 965	206 183
Інші доходи	2240	6 212	142 033
у тому числі: дохід від благодійної допомоги	*2241*	-	-
Фінансові витрати	2250	(6 653)	(5 785)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(4 929)	(161 361)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	*2275*	-	-

Додаток Л

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ПАТ «ПівнГЗК»	Публічне акціонерне товариство «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»
грн.	гривні
дод.	додаток
ЗУ	Закон України
БС	банківська система
НБУ	Національний банк України
СК	страхова компанія
МФУ	Міністерство фінансів України
НКЦПФР	Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку
П(С)БО	Положення(стандарт) бухгалтерського обліку
МСФЗ	Міжнародні стандарти фінансової звітності
рах.	рахунок
рис.	рисунок
табл.	таблиця

Додаток М

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ОЦІНЮВАЛЬНИЙ ЛИСТ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ
здобувача освітнього ступеня «магістр» спец. D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

_____

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Критерії	Нормативне значення, балів	Оцінка кваліфікаційної роботи за критеріями
1.Оцінювання якості виконання змістових аспектів кваліфікаційної роботи		
1.1. *Загальний рівень розкриття теми* (відповідність виконаної роботи затвердженому завданню, повнота та рівень розв'язання завдань дослідження, досягнення поставленої мети)	**0- 15**	
1.2.*Теоретична цінність отриманих результатів* (повнота й глибина розкриття теми, обґрунтованість застосованих методів, якість аналізу та отриманих результатів, аргументованість висновків і запропонованих рішень)	**0-10**	
1.3. *Самостійність вирішення завдань*	**0-10**	
1.4. *Практична цінність отриманих результатів* (використання сучасних та оригінальних методів дослідження, наявність елементів наукової новизни, рівень вірогідності і надійності аналітичного обґрунтування, глибина аналітично-діагностичного вивчення стану прояву проблеми, відсутність помилок у розрахунках, актуальність зібраних і проаналізованих даних, обґрунтованість висновків щодо фактичного стану та перспектив розвитку проблеми, що досліджується)	**0-20**	
1.5. *Наявність підтвердження апробації результатів дослідження*	**0-5**	
1.6. *Наявність логічної послідовності й наукового стилю викладу матеріалу дослідження* (володіння здобувачем літературною мовою і професійною термінологією, вміння логічно, аргументовано викладати результати досліджень і розробок, вдало використовувати графічний матеріал)	**0-10**	
Усього за критеріями якості виконання	Max **70 балів**	
2. Оцінювання за результатами захисту кваліфікаційної роботи		
2.1. *Якість представлення результатів кваліфікаційної роботи* (оцінюється з урахуванням логічності, послідовності та структурованості викладу, здатності виокремити й представити основні результати роботи, обґрунтованості висновків, дотримання встановленого регламенту та якості використання засобів представлення)	**0-10**	
2.2. *Оцінювання відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії* (повнота, точність та аргументованість відповідей, рівень володіння матеріалом кваліфікаційної роботи та здатність обґрунтовувати отримані результати й зроблені висновки)	**0-20**	
Усього за критеріями захисту кваліфікаційної роботи	**0-30** балів	
Загальна кількість балів	Max **100 балів**	

Голова комісії _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище, посада, н.с., вч. зв.)

Заст. голови комісії _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище, посада, н.с., вч. зв.)

Члени комісії _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище, посада, н.с., вч. зв.)

_____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище, посада, н.с., вч. зв.)